Bijlage 3 – Fiches forfaits

Inhoud

Tijdelijke verhuur eigen woning 2

Eigenwoningforfait 4

Uitgaven extra kleding of beddengoed 6

Bepaling afschrijving voor gebruikte personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's 8

Teruggaaf bij uitvoer van personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's 10

Aftrek latente belastingschulden 11

- Aftrek latente belastingschulden fiscale en stille reserves 11
- Aftrek latente belastingschulden aanmerkelijkbelangaandelen 11
- Aftrek latente belastingschulden stamrecht 11

Kleine vergoedingsregeling artiesten, beroepssporters en buitenlandse gezelschappen 14

Weekenduitgaven gehandicapten 16

Verhuiskosten ondernemer 18

Reisaftrek 20

Reiskostenvergoeding (hoofdregel) 21

Waardering verkrijging aan de hand van rekenrentepercentage en vermenigvuldigingsfactoren 22

- Waardering van periodieke uitkering afhankelijk van één leven 22
- Waardering periodieke uitkering in geld voor een bepaalde periode, eventueel levensafhankelijk 22
- Waardering van wat onder last van vruchtgebruik of beperkte rechten wordt verkregen .. 22

Waardering woning bij erfpacht 26

- Waardering woning bij erfpacht (Wet IB 2001) 26
- Waardering erfpachtcanon (SW 1956) 26

Waardebepaling bij verkrijging van een recht 29

Waardering genotsrechten 32

Waardering tijdelijke periodieke uitkeringen niet van het leven afhankelijk 35

Waardering periodieke uitkeringen van het leven afhankelijk 37

Vergoeding rechten op onroerende zaken 40

Waardering verhuurde en verpachte woningen 43

- Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) 43
- Successiewet 1956 (SW 1956) 43

Waardering verhuurde en verpachte woningen bij een ongebruikelijke prijs 46

Waardering woning die niet als afzonderlijke zaak vervreemd kan worden 48

Eindheffing voor privégebruik bestelauto door werknemers 50

Tijdelijke verhuur eigen woning

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Het voordeel uit de tijdelijk verhuurde woning wordt bepaald door 70% van de verhuuropbrengsten op te tellen bij het eigenwoningforfait.

Doel

- Het benaderen van de netto-opbrengst van tijdelijke verhuur van de eigen woning.

Juridische vormgeving

Artikel:	3.113 Wet IB 2001
Type:	Percentage
Object:	Waarde woning
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- 1 januari 2010.

Historische onderbouwing forfait

- In art. 42a, lid 8 Wet IB 1964 was een regeling opgenomen voor de situatie dat een woning als gevolg van tijdelijke verhuur niet meer is aan te merken als een eigen woning. In die situatie werden de inkomsten gesteld op 75% van de vergoeding die derden betalen voor het ter beschikking stellen van de woning. Voor de kosten, lasten en afschrijvingen was ingevolge lid 8, onderdeel b, de regeling van toepassing: de kosten, lasten en afschrijvingen betrekking hebbend op de periode van verhuur worden niet in aanmerking genomen als aftrekbare kosten. Deze regeling had met name betekenis voor tweede woningen die tijdelijk werden verhuurd.
- "(..) dat de voorgestelde regeling moet worden aangevuld met een forfaitaire regeling voor tijdelijke verhuur, of meer algemeen gezegd voor tijdelijke afstand van de eigen woning aan derden, al dan niet tegen betaling. Voor een dergelijke regeling moet — zoals ook vele andere leden stellen — eenvoud op de voorgrond staan. Mede omdat het slechts gaat om het tijdelijk ten gebruike afstaan is een enigszins ruwe regeling, die het gemakkelijk maakt haar eenvoudig te houden, aanvaardbaar. De ondergetekenden stellen dan ook voor bij tijdelijke afstand van de eigen woning ten gebruike van derden, de aftrek van kosten, lasten en afschrijvingen — met uitzondering van hypotheekrente en de kosten van geldleningen — te blijven uitschakelen en daartegenover niet de geforfaiteerde huurwaarde maar driekwart van de van derden ontvangen bedragen in aanmerking te nemen."[1]
- Bij de Fiscale vereenvoudigingswet 2010 is artikel 3.113 met ingang van 1 januari 2010 gewijzigd. Het eigenwoningforfait wordt bij tijdelijke verhuur gedurende een periode van het jaar voortaan niet slechts over de periode waarin de woning niet wordt verhuurd, maar over het gehele jaar berekend. Op deze manier werd voorinvullen door de Belastingdienst mogelijk en tegelijkertijd de belastbaarheid van de eigen woning tijdens de periode van tijdelijke verhuur over het algemeen niet gewijzigd. Ter compensatie is besloten 70% in plaats van 75% van de netto huurinkomsten over de periode van tijdelijke verhuur te belasten. Het bedrag van art. 3.112 van de Wet IB 2001 plus 70% van de verhuurvoordelen komt bij een verhuurperiode van twee tot drie maanden gemiddeld overeen met 75% van de verhuurvoordelen.

Opties alternatieve vormgeving

[1] Wet van 24 december 1970, Stb. 1970, 604 (MvA, p. 33–34).

- In de bouwstenen voor een beter belastingstelsel wordt voorgesteld de aftrek van de werkelijke kosten van verhuur te forfaiteren en op te nemen in het percentage van de huur dat niet in aanmerking wordt genomen. Daarnaast wordt voorgesteld de dubbele compensatie voor kosten, lasten en afschrijvingen die zowel meegenomen zijn in het netto eigenwoningforfait als in het percentage van 30% van opbrengsten die niet in aanmerking worden genomen op te heffen. Het huidige percentage van 70% zou als gevolg van voornoemde twee maatregelen worden gesteld op 80%.

Eigenwoningforfait

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Het voordeel van de eigen woning wordt bepaald aan de hand van de WOZ-waarde en een waardeafhankelijk tarief.
- Het betreft een percentage van de WOZ-waarde.

Doel

- Het belasten van de inkomsten uit eigen woning in de vorm van het woongenot.

Juridische vormgeving

Artikel:	3.112 en 10.3 Wet IB 2001
Type:	Percentage
Object:	Waarde woning
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- 1 januari 2021

Historische onderbouwing forfait

- Bij de totstandkoming van de regeling in 1970 is de leidende gedachte geweest dat men de eigenaar-zelfbewoner van twee zijden kan benaderen: enerzijds kan men hem zien als belegger en anderzijds als consument van een duurzaam gebruiksgoed. Als belegger wanneer men de vergelijking maakt tussen een verhuurder die een huursom ontvangt als vergoeding voor het geïnvesteerde vermogen en de eigenaar-zelfbewoner die woongenot geniet als beloning voor het geïnvesteerde vermogen. De opbrengst is materieel gelijk. Duurzame gebruiksgoederen zoals personenauto's en tv's aan de andere kant worden niet tot het belastbare inkomen van de gebruiker gerekend, omdat de verwerving bedoeld is om het goed te consumeren. Met beide aspecten moet rekening worden gehouden, waardoor het beleggingselement uiteindelijk met zich mee brengt dat het genot van de eigen woning deel uitmaakt van de grondslag van de inkomstenbelastingheffing.[2]
- Oorspronkelijk werd uitgegaan van een bruto huurwaarde, waarop een forfaitair percentage aan zakelijke lasten, onderhoud, afschrijvingen en een correctiefactor voor het bestedingselement in mindering werd gebracht. De laatste gepubliceerde berekening van het forfait stamt uit 1993.[3]
- Tegelijk met de invoering van de WOZ per 1 januari 1997 is het forfait opnieuw vastgesteld zonder dat daarbij de verschillende elementen opnieuw zijn beoordeeld.
- Per 1 januari 1997 is tevens een vast indexeringsmechanisme opgenomen in de wet (huidige art. 10.3 Wet IB). De percentages stijgen jaarlijks mee met de opgetreden stijging van de huurprijzen en wordt bij de aanvang van een nieuw WOZ-tijdvak neerwaarts of opwaarts gecorrigeerd voor de tussen de twee voorafgaande WOZ-waardepeildata opgetreden gemiddelde waardestijging dan wel waardedaling op de woningmarkt. Met dit vaste indexeringsmechanisme was er minder reden voor een periodieke herijking van het forfait.[4] De waardeklassen worden niet geïndexeerd.
- Voor goedkope woningen gelden om sociale redenen lagere percentages.[5]

---

[2] MvA, wet van 19 december 1973, Stb. 1973, 631, Kamerstuk 12 601, p. 11.
[3] Persbericht Financiën 29 maart 1993, nr. 93/50
[4] Kamerstukken II 1996/97, 25 037, nr. 6, p. 14-15
[5] Kamerstukken II 1996/97, 25 052, nr. 7, p. 16

- Voor woningen met een WOZ-waarde boven de € 1.110.000 (bedrag 2021) geldt een verhoogd percentage. Het beleggingsaspect zou bij deze woningen een grotere rol spelen, hetgeen een hoger forfait rechtvaardigt. Daarnaast speelden budgettaire redenen een rol.[6]
- In het Belastingplan 2019 is een stapsgewijze beleidsmatige verlaging van het eigenwoningforfait opgenomen van 0,05%-punt voor de jaren 2020, 2021 en 2023. Dit ter compensatie van de versnelde afbouw van het aftrektarief voor de aftrekbare kosten eigen woning.[7]

Opties alternatieve vormgeving

- Het op andere wijze belasten van inkomsten uit de eigen woning dan wel aanpassing van de huidige vormgeving van het eigenwoningforfait zou onderdeel kunnen zijn van een verdergaande hervorming van de eigenwoningregeling. Het ligt niet voor de hand los hiervan tot herziening van het eigenwoningforfait over te gaan.

[6] Kamerstukken II 2007/08, 31 205, nr. 3, p. 51–52
[7] Kamerstukken II 2018/19, 35 026, nr. 3

Uitgaven extra kleding of beddengoed

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Uitgaven wegens ziekte of invaliditeit die tenminste een jaar duurt die zijn gedaan voor extra kleding en beddengoed alsmede daarmee samenhangende uitgaven worden gesteld op een vast bedrag.
- Het betreft een vast bedrag voor extra kosten van kleding of beddengoed.

Doel

- Het voorkomen dat burgers alle geringe afzonderlijke uitgaven moeten kunnen aantonen.

Juridische vormgeving

Artikel:	6.17, eerste lid, onderdeel g, Wet IB 2001 en 38 URIB 2001
Type:	Vast bedrag met jaarlijkse indexatie
Object:	Kosten
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- 1 januari 2016. De forfaitaire bedragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van CBS-indexcijfers voor kleding en schoeisel en voor beddengoed, maar door afronding van het lage bedrag op tientallen euro's leidt dat niet jaarlijks tot een bijstelling.

Historische onderbouwing forfait

- De regeling is per 1974 ingevoerd als gevolg van een amendement.[8] In de naar aanleiding daarvan ingevoerde ministeriële regeling is geen onderbouwing gegeven voor het forfait dat toen uit één bedrag bestond. Per 1976 zijn de twee forfaits ingevoerd. De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.
- De forfaitaire aftrekbedragen voor kleding en beddengoed in de regeling voor de buitengewone uitgaven zijn geactualiseerd. De daling van de bedragen vloeit voort uit de lagere CBS-indexcijfers voor kleding en schoeisel en voor beddengoed over de periode juli 2005 tot en met juni 2006 ten opzichte van dezelfde cijfers over de twaalf daaraan voorafgaande maanden.[9]
- Uitgaven wegens ziekte of invaliditeit voor extra gezinshulp, een op medisch voorschrift gehouden dieet en extra kleding en beddengoed blijven in beginsel in dezelfde omvang en onder dezelfde voorwaarden aftrekbaar als onder de huidige regeling voor buitengewone uitgaven.[10]
- Om te voorkomen dat alle geringe uitgaven afzonderlijk moeten worden aangetoond, is in artikel 38 van de URIB 2001 een forfaitaire aftrekregeling opgenomen. De regeling is zodanig geredigeerd dat om in aanmerking te komen voor het lage bedrag slechts een geringe bewijslast is vereist. In gevallen waarin de aard van de ziekte of invaliditeit bekend is en uit algemene wetenschap (of uit de aangiften van voorgaande jaren) bekend is dat de betreffende ziekte of invaliditeit extra uitgaven voor kleding en beddengoed met zich meebrengt, kan bij het ontbreken van een nadere specificatie van de uitgaven dan wel van de betalingsbewijzen, toch de lage aftrek worden verleend.[11]
- De ingevolge artikel 6.17, eerste lid, onderdeel f, van de Wet IB 2001 in artikel 38, eerste lid, van de URIB 2001 opgenomen bedragen ter zake van de vaststelling van de als uitgaven voor specifieke

[8] Kamerstukken II 1973/74, 12 471.
[9] Toelichting ministeriële regeling 12 december 2006, nr. DB 2006–658 M, Stcrt. 2006, 251, p. 10.
[10] Kamerstukken II 2008/09, 31 706, nr. 3, p. 47 (MvT).
[11] Besluit Staatssecretaris van Financiën van 21 januari 2010, nr. DGB2010/372M, BNB 2010/126.

zorgkosten in aanmerking te nemen uitgaven van extra kleding en beddengoed worden per 1 januari 2016 geactualiseerd."[12]

Opties alternatieve vormgeving

- Naar de huidige maatschappelijke opvattingen is het goed denkbaar dat de maatstaf van wanneer sprake is van *extra* uitgaven voor kleding en beddengoed neerwaarts zou moeten worden bijgesteld. Het lijkt aannemelijk dat ook doorgaans gezonde personen in de loop der jaren meer/vaker kleding en beddengoed zijn gaan kopen. Men heeft meer te besteden en kleding is modegevoelig. Ook het aantal wasbeurten zal naar verwachting zijn toegenomen. Daarnaast zijn er steeds meer producten beschikbaar gekomen om kosten te voorkomen zoals waterdichte matrashoezen en incontinentiemateriaal voor volwassenen.
- Daarnaast ziet het grootste deel van de aftrek op het lage forfait (circa 82%). De hoogte van de kosten en de compensatie daarvan (rekening houdend met drempel en tarief) is niet dusdanig dat compensatie geboden is.
- Onderzocht zou kunnen worden in hoeverre de aftrek nog bestaansrecht heeft en zo ja of compensatie op andere wijze dan via de fiscaliteit niet meer in de rede ligt.

[12] Regeling van de Staatssecretaris van Financiën van 30 december 2015, nr. DB/2015/465M, tot wijziging van enige uitvoeringsregelingen inzake de fiscaliteit, toeslagen en douane alsmede van de Wet op de accijns, Stcrt. 2015, 47716.

Bepaling afschrijving voor gebruikte personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's

Wet: Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 (Wet BPM 1992)

Omschrijving van het forfait

- Bij registratie van een gebruikte auto kan de waarde van het voertuig vastgesteld worden aan de hand van een forfaitair bepaald afschrijvingspercentage.
- Het afschrijvingspercentage is daarbij afhankelijk van de tijd sinds eerste ingebruikname van het voertuig.

Doel

- Het benaderen van de werkelijke waardedaling van de auto.

Juridische vormgeving

Artikel:	10, zesde lid, Wet BPM 1992 juncto artikel 8, vijfde lid, UR BPM 1992
Type:	Percentage, derhalve geen indexatie
Object:	Waarde auto
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Ja

Laatste bijstelling

- Het forfait is voor het laatst gewijzigd op 1 juli 2012. De percentages zijn voor het laatst aangepast om het verschil tussen de afschrijving over de verkoopprijs (bij uitvoer) en de afschrijving over de inkoopprijs (bij invoer) weg te nemen.

Historische onderbouwing forfait

- In de wet Overige fiscale maatregelen 2010 werd een aanvullende delegatiegrondslag voor het in de Uitvoeringsregeling BPM reeds bestaande artikel 8, vijfde lid in het leven geroepen. Het betrof de toepassing van de afschrijvingstabel bij het in de heffing betrekken van een gebruikt voertuig. Verder werd in verband met de wijziging per 1 januari 2010 van het afschrijvingsregime voor gebruikte voertuigen, opgenomen in artikel 10, tweede lid, van de wet, ook de Uitvoeringsregeling BPM aangepast.[13]
- Vóór de wijziging was het uitgangspunt van de wettelijke regeling dat de afschrijving voor een gebruikt motorrijtuig werd bepaald aan de hand van de consumentenwaarde in gebruikte staat. De afschrijving werd dan uitgedrukt in een percentage van de consumentenprijs in nieuwstaat. Ingevolge twee arresten van de Hoge Raad is echter de inkoopwaarde voor een wederverkoper in Nederland de basis voor de berekening. De wet is daarom zodanig aangepast dat de afschrijving wordt uitgedrukt in een percentage van de inkoopwaarde in nieuwstaat.
- Bij de wijziging van de Uitvoeringsregeling BPM werden nu ook de in de regeling opgenomen forfaitaire afschrijvingslijnen voor gebruikte motorrijtuigen op dit punt aangepast. Het betreft de facultatieve afschrijvingstabel voor heffing bij invoer en de tabel voor de berekening van de teruggave bij uitvoer. De wijziging van de tabel strekt ertoe de daarin genoemde percentages te verhogen met het verschil tussen de afschrijving over de verkoopprijs en de afschrijving over de inkoopprijs. De afschrijving over de inkoopprijs is gemiddeld namelijk iets groter dan die over de verkoopprijs. Een vergelijkend onderzoek aan de hand van in de branche gebruikelijke koerslijsten laat zien dat dit verschil bij auto's jonger dan ongeveer 40 maanden tussen de 0 en 1 procent bedraagt. Bij auto's ouder dan 40 maanden ligt dat tussen de 1 en 2 procent. Deze verschillen zijn in de tabel afgerond op hele procenten naar boven. Het gevolg van de wijziging van de tabel is dat een importeur van een tweedehands auto die gebruik maakt van de facultatieve tabel een wat grotere

[13] NvT Wijziging van enige fiscale uitvoeringsregelingen, regeling van 17 december 2009, nr. DB 2009-735M, Stcrt. 2009, 20549.

afschrijving mag toepassen op de verschuldigde belasting, waardoor er wat minder belasting hoeft te worden betaald.
Opties alternatieve vormgeving
• Door de veranderingen in het wagenpark is het wenselijk om het forfait opnieuw te bepalen. Hiervoor wordt momenteel een onderzoek opgestart dat zal worden uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Het onderzoek zal naar verwachting in 2021 opgeleverd worden.

Teruggaaf bij uitvoer van personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's

Wet: Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 (Wet BPM 1992)

Omschrijving van het forfait

- Er kan een teruggaaf geclaimd worden bij het buiten Nederland brengen van voertuigen.
- Het afschrijvingspercentage is daarbij afhankelijk van de tijd sinds eerste ingebruikname van het voertuig.

Doel

- Het benaderen van de werkelijke waardedaling van de auto.

Juridische vormgeving

Artikel:	14a Wet BPM 1992, juncto artikel 8d UR BPM 1992
Type:	Percentage, derhalve geen indexatie
Object:	Waarde auto
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het forfait is voor het laatst gewijzigd op 1 juli 2012. De percentages zijn voor het laatst aangepast om het verschil tussen de afschrijving over de verkoopprijs (bij uitvoer) en de afschrijving over de inkoopprijs (bij invoer) weg te nemen.

Historische onderbouwing forfait

- De wijziging van de tabel in artikel 8d, eerste lid, waarmee de teruggave bij export wordt berekend[14] is gekoppeld aan de wijziging van de tabel in artikel 8, vijfde lid van de Uitvoeringsregeling BPM. De beide tabellen hanteren dezelfde afschrijving bij dezelfde leeftijd. Zie hiervoor ook het forfait 'Bepaling afschrijving voor gebruikte personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's'.
- De teruggaafregeling is destijds in de wet opgenomen om een tijdselement in de heffing van BPM in te brengen voor voertuigen die niet langdurig in Nederland worden gebruikt. Bij deze voertuigen wordt eerst de BPM geheven bij import, waarna bij export de BPM, verminderd met de afschrijving, weer wordt teruggegeven. De forfaitaire afschrijving bij import en bij export wordt op gelijke voet berekend, zodat per saldo alleen de afschrijving over de gebruiksperiode in Nederland wordt belast.

Opties alternatieve vormgeving

- Door de veranderingen in het wagenpark is het wenselijk om het forfait opnieuw te bepalen. Hiervoor wordt momenteel een onderzoek opgestart dat zal worden uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Het onderzoek zal naar verwachting in 2021 opgeleverd worden.

[14] Zoals toegelicht in Artikel XV, onderdeel D in de NvT Wijziging van enige fiscale uitvoeringsregelingen, Stcrt. 2009, 20549.

Aftrek latente belastingschulden

Wet: Successiewet 1956 (SW 1956)

- Aftrek latente belastingschulden fiscale en stille reserves
- Aftrek latente belastingschulden aanmerkelijkbelangaandelen
- Aftrek latente belastingschulden stamrecht

Omschrijving van het forfait

- Vermindering van de verkrijging in de erf- en schenkbelasting voor de verschuldigde inkomstenbelasting over het niet-vrijgestelde ondernemersvermogen, voor de verschuldigde inkomstenbelasting over stamrechten en voor de verschuldigde inkomstenbelasting over aandelen, winstbewijzen, bewijzen van deelgerechtigdheid en koopopties.
- Het betreft een vast percentage van de omvang van de fiscale en stille reserves. Het gaat om 30% van de fiscale oudedagsreserve (FOR) en 20% van de overige reserves.
- Het betreft een vast percentage van 30% van het stamrecht.
- Het betreft een vast percentage van 6,25% van het winstrecht.

Doel

- Door aftrek voor latenties toe te staan wordt voorkomen dat er cumulatie optreedt tussen de inkomstenbelasting aan de ene kant en de erf- en schenkbelasting aan de andere kant.[15]

Juridische vormgeving

Artikel:	20 SW 1956
Type:	Percentage, derhalve geen indexatie
Object:	Waarde vermogen
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- 30% fiscale oudedagsreserve: 1 januari 1995[16] (dit was tevens de introductie)
- 20% overige reserves: 1 januari 1981[17] (dit was tevens de introductie)
- 30% voor stamrechten : 1 januari 1981[18] (dit was tevens de introductie)
- 6,25% voor het winstrecht: laatste wijziging per 1 januari 1998 vanwege een verhoging van het bijzondere tarief van de inkomstenbelasting.

Historische onderbouwing forfait

Wet vermogensbelasting 1964

- De aftrek van latente belastingschulden in de Successiewet sluit aan bij de regeling voor latente belastingschulden in de inmiddels vervallen Wet op de Vermogensbelasting 1964 (Wet VB 1964). Voor een historische onderbouwing van artikel 20 SW 1956, wordt daarom eerst ingegaan op de latenties in de Wet VB 1964. Pas later is door middel van een amendement ook in de SW 1956 een bepaling opgenomen voor de aftrek van latente belastingschulden.
- De invoering van de regeling voor latente belastingschulden in artikel 4 van de Wet VB 1964 is destijds uitvoerig toegelicht. Deze latenties konden op grond van de jurisprudentie van de Hoge Raad niet als schulden worden aangemerkt. De in de toekomst verschuldigd wordende inkomstenbelasting - met name indien stille reserves en fiscale reserves aanwezig zijn in een tot het vermogen behorende onderneming, alsmede in het geval dat stamrechten van het privévermogen deel uit

[15] Kamerstukken II 2008/09, 31 930, nr. 10.
[16] Stb. 1994, 927.
[17] Stb. 1980, 686.
[18] Stb. 1980, 686.

maken - werden echter gevoeld als een factor die een drukkende invloed uitoefent op de vermogenspositie van de belastingplichtige (draagkracht). Daarom is destijds voorgesteld dat deze latenties tot een bepaald bedrag als schuld in aanmerking konden worden genomen.

- In de toelichting op artikel 4 van de Wet VB, werden de in die wet opgenomen belastingpercentages verklaard als "de contante waarde van de inkomstenbelasting welke in de toekomst verschuldigd kan worden".[19]
- In 1973 werd de regeling in de Wet VB 1964 uitgebreid in verband met de invoering van de fiscale oudedagsreserve (30%). In de Wet van 16 november 1972, Stb. 612, waarbij de fiscale oudedagsreserve voor ondernemers is ingevoerd, is bepaald dat de fiscale claim op de oudedagsreserve voor de vermogensbelasting in aanmerking mag worden genomen naar een forfaitair percentage van 30. Bij aanvang van de wettelijke regeling in de Wet VB was het forfaitaire percentage voor de reserves van de IB-onderneming 20%.

Aftrek voor latente belastingschulden in de Successiewet (algemeen en reserves)

- In 1981 werden de in de Wet VB 1964 geldende percentages overgenomen in de SW 1956. Bij de behandeling van het tot wet verheven voorstel Wijziging van de SW 1956 en van enige andere wetten[20] is in de Tweede Kamer gewezen op de analogie met artikel 4 van de Wet op de vermogensbelasting 1964 (Wet VB) waarin een regeling voor latente belastingverplichtingen was opgenomen. Uiteindelijk is artikel 20, vijfde en zesde lid, SW 1956 bij amendement ingevoerd.[21] De toelichting op het amendement luidde: Het amendement beoogt voor de regeling van de rechten van successie, schenking en overgang aftrek toe te staan van op de verkrijging rustende latente belastingschulden. De specifieke bepaling die zag op de oudedagsreserve was nog niet opgenomen in het amendement.
- Met ingang van 1 januari 1995 is artikel 20 SW 1956 naar analogie van de Wet VB 1964 uitgebreid met een aftrek voor latente belastingschulden die zien op de fiscale oudedagsreserve. Vanwege de analogie met de Wet VB 1964 is ook gekozen voor een percentage van 30%. Dit percentage is sindsdien niet gewijzigd.
- Bij de herziening van de Successiewet per 2010 is vermeld: 'Door aftrek voor latenties toe te staan wordt voorkomen dat er cumulatie optreedt tussen de inkomstenbelasting aan de ene kant en de erf- en schenkbelasting aan de andere kant.'[22]
- Daarnaast is bij de herziening van de SW 1956 per 1 januari 2010 de tekst van het vijfde lid, onderdeel a, redactioneel gewijzigd en is de belastinglatentie voor in ondernemingsvermogen begrepen reserves uitgebreid met in een werkzaamheid begrepen reserves.
- In de literatuur is het percentage van 20 meermaals verklaard als de contante waarde van een belastingtarief van 45%.[23] Dit was het bijzondere tarief dat binnen de Inkomstenbelasting 1964 gold voor de heffing over stakingswinst. Het bijzondere tarief is met de invoering van de Wet Inkomstenbelasting 2001 vervallen.

Stamrechten

- Bij aanvang van de wettelijke regeling in de Wet VB 1964 was het forfaitaire percentage voor de stamrechten 30%. In 1981 werden de in de Wet VB 1964 geldende percentages overgenomen in de SW 1956.

Winstrechten

[19] Kamerstukken II 1958/59, 5380, nr. 5, p. 8.
[20] Kamerstukken II 1979/80, 16016, nr. Wet van 17 december 1980, Stb. 1980, 686 (Wijzigingswet)
[21] Kamerstukken II 1979/80, 16016, nr. 21. Amendement-Portheine c.s. (10 september 1980).
[22] Kamerstukken II 2008/09, 31 930, nr. 10.
[23] o.a. C. Dijkstra, 'Primaat van heffing hoort bij schenk- of erfbelasting', WFR 2016/157.)

- Met ingang van 1997 is het forfaitaire tarief voor de potentiële aanmerkelijkbelangwinst verhoogd tot 6,25% in verband met de verhoging van het bijzondere tarief voor de inkomstenbelasting van 20% naar 25%.[24] Het tarief voor het belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang bedraagt op dit moment 26,25%.
- Met ingang van 1998 zijn ook koopopties toegevoegd aan artikel 20, zesde lid, onderdeel d.[25]

Opties alternatieve vormgeving

1. **<u>Vervallen aftrek voor latente belastingschulden</u>**
   Het laten vervallen van deze aftrek voor latente belastingschulden in de SW door geen bepaling meer op te nemen om cumulatie van inkomstenbelasting en erf- en schenkbelasting tegen te gaan. In eerste aanleg was er in de SW geen bepaling opgenomen om de cumulatie van successierechten en inkomstenbelasting te beperken en werd met deze fiscale claims geen rekening gehouden (zoals hiervoor toegelicht is deze bepaling per amendement in de wet gekomen). De tarieven voor de schenk- en erfbelasting zijn verlaagd bij de hiervoor genoemde herziening van de Successiewet in 2010. Daarnaast is de bedrijfsopvolgingsregeling voor de schenk- en erfbelasting destijds uitgebreid. Voor de uitvoering zou het laten vervallen van deze aftrek een versimpeling (in het aangiftebiljet) zijn.

2. **<u>Latenties aanpassen</u>**
   Het handhaven van de aftrek voor latente belastingschulden op reserves en het percentage voor belastinglatenties stellen op:
   - **<u>a.</u>** Een geactualiseerd forfait dat de contante waarde van de belastingschuld representeert. Een argument om uit te gaan van de contante waarde, is dat de verschuldigde belasting renteloos kan worden schuldig gebleven. Immers, de bestanddelen die in het kader van de koop of vererving zijn verkregen renderen onmiddellijk, terwijl de belastinglatentie pas veel later (renteloos uitgesteld) moet worden betaald.
   - **<u>b.</u>** Een forfait dat dat aansluit de nominale belastingtarieven. Dit is in het verleden voorgesteld door de werkgroep Moltmaker.[26] De redenatie van de werkgroep hiervoor was dat voor de verkregen activa wordt uitgegaan van de waarde in het economisch verkeer per heden, dat zou dan ook voor het percentage belastinglatentie moeten gebeuren.

- Wanneer de aftrek voor latente belastingschulden op reserves wordt gehandhaafd, zou zowel voor optie 1 als voor optie 2 besloten moeten worden of het een eenmalige aanpassing betreft, of dat de forfaits na aanpassing meebewegen met onder andere tariefswijzigingen in de inkomstenbelasting.
- Het ligt in ieder geval voor de hand te bezien of de tarieven voor de fiscale oudedagsreserve en de overige reserves gelijkgetrokken kunnen worden. Dit omdat er vóór 2001 sprake was van een hoog bijzonder en een laag bijzonder tarief. Vanaf 1 januari 2001 zijn deze tarieven gelijkgetrokken. Het is daarom logisch te onderzoeken of dat ook voor de latenties zou moeten gelden.

[24] Stb. 1996, 652.
[25] Stb. 1997, 735.
[26] Kamerstukken II 2000/01, 27 789, nr. 1.

Kleine vergoedingsregeling artiesten, beroepssporters en buitenlandse gezelschappen

Wet: Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964)

Omschrijving van het forfait

- De kleine vergoedingsregeling wordt gesteld op maximaal € 163 per artiest/sporter per optreden/sportbeoefening respectievelijk maximaal € 163 per optreden of sportbeoefening, maal het aantal leden dat tot het gezelschap behoort.
- Het betreft een maximumbedrag per artiest/sporter per optreden/sportbeoefening.
- De artiest/sporter kan ervoor kiezen om een lager bedrag dan € 163 in mindering te laten brengen op de gage waarover loonbelasting wordt ingehouden.

Doel

- Een praktisch hulpmiddel voor een zo eenvoudig mogelijke inhouding van loonbelasting ten behoeve van artiesten, beroepssporters en (buitenlandse) gezelschappen.

Juridische vormgeving

Artikel:	35, 35f, 35g, 35n Wet LB 1964, juncto 12a en 12b UBLB 1965
Type:	Vast bedrag zonder indexatie
Object:	Waarde loon
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Ja

Laatste bijstelling

- Het forfait is ingevoerd per 1 januari 2002 en bedroeg destijds maximaal € 136 per artiest/ beroepssporter per optreden.
- Per 2009 is het forfait verhoogd in verband met de algemene prijsontwikkeling en bedraagt sindsdien maximaal € 163 per artiest/beroepssporter per optreden.

Historische onderbouwing forfait

- Indien belastingplichtige artiesten, beroepssporters of (buitenlandse) gezelschappen kosten in aftrek willen nemen van hun gage, kunnen zij een kostenvergoedingsbeschikking aanvragen bij de belastingdienst. Hierbij dienen zij aan te tonen wat hun werkelijke kosten per optreden zijn. In plaats hiervan kunnen deze belastingplichten ook de kleine vergoedingsregeling (KVR) toepassen, waarbij belastingplichtigen maximaal €163 per optreden in mindering kunnen brengen op de gage, zonder dat de werkelijke kosten aangetoond hoeven te worden.
- De KVR is per 2002 ingevoerd als praktisch hulpmiddel voor een zo eenvoudig mogelijke inhouding van loonbelasting van artiesten en beroepssporters (inclusief gezelschappen). Het toe te passen maximumbedrag bedroeg destijds maximaal € 136 per optreden. Dit bedrag kan in mindering worden gebracht op de gage, waarna over het restbedrag loonbelasting wordt afgedragen.
- Dit praktische hulpmiddel heeft geen gevolgen voor de inkomstenbelasting. In de aangifte IB dient de artiest of beroepssporter het bedrag dat voor de loonbelasting onbelast was op grond van de KVR op te geven als omzet. Hierop kunnen vervolgens de werkelijke kosten in mindering worden gebracht volgens de voor de artiest/beroepssporter toepasselijke regels (winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden).
- De artiest beroepssporter heeft de keuze om de KVR niet toe te passen, dan wel tot een lager bedrag dan € 163 per optreden.
- Per 2007 kan de KVR alleen worden toegepast als de artiest of beroepssporter hier expliciet om verzoekt. Vóór 2007 kon een inhoudingsplichtige de regeling ook zonder expliciete goedkeuring toepassen. Deze wijziging is ingevoerd omdat artiesten of beroepssporters er niet altijd baat bij

hebben om de KVR (maximaal) toe te laten passen. Zonder (maximale) KVR kunnen zij hun uitkeringsrechten maximaal opbouwen (de volledige gage vormt dan de grondslag voor de premies werknemersverzekeringen) en voorkomen dat via de aangifte IB onnodig moet worden bijbetaald.

- Per 2009 is in verband met de algemene prijsontwikkeling de KVR verhoogd naar maximaal € 163 per optreden.

Opties alternatieve vormgeving

- De toegevoegde waarde van een nieuwe aanpassing van het forfait lijkt beperkt. Enerzijds omdat het in aftrek genomen bedrag bij de aangifte inkomstenbelasting van het desbetreffende jaar gecorrigeerd dient te worden op basis van de werkelijk gemaakte kosten. Anderzijds omdat niet de verplichting bestaat het forfait toe te passen. Als de inschatting is dat de daadwerkelijk gemaakte kosten hoger zijn, kunnen belastingplichtigen een kostenvergoedingsbeschikking aanvragen om te borgen dat de loonbelasting (beter) aansluit op de inkomstenbelasting. Als de hoogte van het forfait wordt herzien, dient eerst nader onderzoek plaats te vinden om de juiste hoogte te bepalen.

Weekenduitgaven gehandicapten

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Weekenduitgaven voor gehandicapten worden in aanmerking genomen voor € 11 per dag en € 0,19 per kilometer (bedragen 2021).
- Het betreft een vast bedrag per dag en een vast bedrag per kilometer.

Doel

- Het doel is een redelijke tegemoetkoming voor dit type uitgaven te realiseren.

Juridische vormgeving

Artikel:	6.26 Wet IB 2001 en 40 URIB 2001
Type:	Vast bedrag met jaarlijkse indexatie (bedrag per dag) Vast bedrag (bedrag per kilometer)
Object:	Kosten
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- 1 januari 2020 voor het forfaitaire bedrag per dag. Dit forfaitaire bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met de tabelcorrectiefactor, maar door afronding op hele euro's leidt dat niet jaarlijks tot een bijstelling.
- 1 januari 2009 voor de kilometerkosten.

Historische onderbouwing forfait

Kilometerkosten:

- (…) wordt de kilometervergoeding met ingang van 1 januari 2009 binnen de regeling uitgaven voor specifieke zorgkosten gesteld op € 0,19 per kilometer en bovendien niet langer geïndexeerd. Hiermee is beoogd de kilometervergoedingen binnen de Wet IB 2001 en de Wet op de loonbelasting 1964 met elkaar in overeenstemming te brengen. Ook binnen de regeling weekenduitgaven voor gehandicapten wordt derhalve een kilometervergoeding van € 0,19 per kilometer opgenomen.[27]

Dagbedrag:

- (…) Deze uitwerking is in overleg met de Gehandicaptenraad en het Werkverband organisaties chronisch zieken tot stand gekomen. Artikel 10a regelt dat de extra uitgaven voor levensonderhoud van een tijdelijk bij ouders of verzorgers verblijvend gehandicapt kind in aanmerking worden genomen. Het moet gaan om een kind dat, gelet op zijn beperkingen, doorgaans in een intramurale inrichting verblijft. De extra uitgaven waar de ouders of verzorgers van een dergelijk kind mee kunnen worden geconfronteerd en die in natura aan het kind worden verstrekt, zijn ondergebracht in twee categorieën. De eerste categorie ziet op algemene extra uitgaven. Omdat het een veelheid van verschillende veelal kleine uitgaven betreft, zijn deze uitgaven forfaitair bepaald op f 18 per dag van tijdelijk verblijf bij de ouders of verzorgers (...).[28]
- De aftrekpost voor weekenduitgaven voor gehandicapte kinderen is in zekere zin de opvolger van art. 46, lid 18, Wet IB 1964. Met ingang van 1997 is in de Wet IB 1964 een bepaling opgenomen op grond waarvan bij ministeriële regeling extra uitgaven van ouders van ernstig gehandicapte kinderen wegens weekendbezoek als buitengewone lasten in aanmerking zouden kunnen worden genomen. De aftrekpost voor weekenduitgaven voor een gehandicapt kind beoogde een fiscaal vangnet te bieden voor ouders met dergelijke extra uitgaven.

[27] Toelichting Ministeriële regeling van 17 december 2008, nr. DB 2008/705M, Stcrt. 2008, 253

[28] Toelichting ministeriële regeling van 28 december 1999, Stcrt. 1999/251.

Opties alternatieve vormgeving

Voor de kilometerkosten

- De € 0,19 is opgenomen om de vergoedingen in de Wet IB 2001 en de Wet LB 1964 te stroomlijnen. Zie verder het fiche over de kilometervergoeding.

Voor het dagbedrag

- Het afschaffen van de fiscale regeling en het door bijvoorbeeld de zorginstelling waar de gehandicapte verblijft laten uitkeren van een vergoeding, zou de maatregel gerichter en beter handhaafbaar maken.

Verhuiskosten ondernemer

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) en Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964)

Omschrijving van het forfait

- Regeling waarbij de kosten die in aftrek komen van de winst bij verhuizing naar een andere woonruimte in het kader van de onderneming bestaan uit de kosten voor het overbrengen van de inboedel, beperkt tot het bedrag van de kosten van het overbrengen van de inboedel vermeerderd met een vast bedrag van € 7.750.
- Het forfait betreft de vermeerdering van € 7.750. De aftrekbeperking zelf staat niet ter discussie.
- Het betreft een vast bedrag voor de kosten van herinrichting, stoffering en overige kosten bij verhuizing.

Doel

- Het voorkomen van discussies over de zakelijkheid van verhuis- en inrichtingskosten in de uitvoeringspraktijk.[29]
- Het stimuleren van arbeidsmobiliteit met daarbij een vermindering van het aantal autokilometers in het woon-werkverkeer als gevolg, waardoor budgettair ruimte ontstond om het verhuiskostenforfait te verhogen.

Juridische vormgeving

Artikel:	3.17, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, Wet IB 2001 en artikel 8 URIB 2001 31a, tweede lid, onderdeel f, Wet LB 1964 en artikel 8.4 URLB 2011
Type:	Vast bedrag zonder indexatie
Object:	Kosten
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Per 1 januari 2009 verhoogd van € 5.445 naar € 7.750.

Historische onderbouwing forfait

- Het voorheen opgenomen bedrag van € 5.445 was ongeveer gelijk aan een bedrag van f 12.000. Dat bedrag zocht op globale wijze aansluiting bij de verhuiskostenregeling voor rijksambtenaren.[30]
- In het verleden is tijdens Kamerbehandelingen meermaals gevraagd of het bedrag moest worden aangepast voor inflatiecorrectie. Destijds is steeds geantwoord dat het kabinet hier geen aanleiding toe zag.[31]
- Het forfait is verhoogd van € 5.445 naar € 7.750 per 1 januari 2009. Op dat moment zijn namelijk de toepassingsvoorwaarden in artikel 8 URIB aangescherpt om de regeling toe te spitsen op een specifieke groep belastingplichtigen. Hierdoor ontstond budgettaire ruimte om het forfait te verhogen ter vergroting van de stimulans om in het kader van de onderneming te verhuizen om daarmee het woon-werkverkeer te beperken.[32]
- Het forfait vertoont dan ook geen verband met daadwerkelijk gemaakte kosten, aangezien de verhoging afhankelijk werd gesteld van de budgettaire ruimte die beschikbaar kwam door aanscherping van de voorwaarden.

---

[29] Kamerstukken II 1996/97, 25051, nr. 3, p. 18, en Kamerstukken II 1996/97, 25051, nr. 3, p. 39

[30] Kamerstukken II 1988/89, 20873, nr. 5, p. 68

[31] Kamerstukken II 1995/96, 24463, nr. 6, p. 16; Kamerstukken II 1999/2000, 26727, nr. 7, p. 25; Kamerstukken II 2000/01, 27466, nr. 6, p. 58

[32] Kamerstukken II 2008/09, 31704, nr. 34, p. 7-8

Opties alternatieve vormgeving

- Er is geen werkwijze voorhanden die het forfait actueel houdt. De (incidentele) verhoging per 1 januari 2009 vloeide voort uit een wens om de arbeidsmobiliteit te bevorderen naar aanleiding van voorstellen van de Taskforce mobiliteitsmanagement. Onderzoek naar een potentiële actualisatie is derhalve op zijn plaats.
- De hoogte van het forfait is bij invoering daarvan gebaseerd op de verhuiskostenvergoeding voor rijksambtenaren. Die vergoeding voor rijksambtenaren is per 1 januari 2020 (wederom) herzien. De koppeling tussen het forfait en de vergoeding voor rijksambtenaren lijkt daarmee al langere tijd niet meer aanwezig te zijn.
- Het forfait is niet geschikt om automatisch gekoppeld te worden aan een bepaalde variabele.
- Een verhoging of verlaging van het forfait is budgettair neutraal mogelijk indien de voorwaarden voor toepassing van de verhuiskostenregeling in de URIB (eisen inzake verkleining reisafstand en aantal kilometers) tevens aangepast worden, maar dat lijkt niet voor de hand te liggen.
- Een verhoging of verlaging van het forfait lijkt uitvoeringstechnisch niet direct bezwaarlijk, omdat toepassing van het forfait grotendeels afhankelijk is van de in het URIB opgenomen objectief toetsbare voorwaarden. Desondanks zullen de uitvoeringsgevolgen van een eventuele aanpassing moeten worden beoordeeld door middel van een uitvoeringstoets.
- Nadere actualisering van het forfait zou (mede) afhankelijk kunnen zijn van de vraag in hoeverre het kabinet arbeidsmobiliteit wil stimuleren.

1. **<u>Ongewijzigd handhaven</u>**
   Er kan voor worden gekozen het verhuiskostenforfait te handhaven zonder wijziging of indexatie van het bedrag. Hoewel actualisatie van het forfait lange tijd geleden voor het laatst plaatsvond, zijn er op dit moment (zonder evaluatie van het forfait) slechts in zeer beperkte mate handvatten om te bepalen langs welke weg het forfait geactualiseerd dient te worden. Daarbij is ook van belang dat de huidige vormgeving van het forfait niet beoogt om aan te sluiten bij de werkelijke, feitelijke situatie. Hierdoor is ook het (vooralsnog) ongewijzigd handhaven een reële beleidsoptie.

2. **<u>Aansluiting bij de verhuiskostenvergoeding voor rijksambtenaren</u>**
   In het verleden sloot het verhuiskostenforfait aan bij de verhuiskostenvergoeding voor rijksambtenaren. Er zou kunnen worden gekeken of hierbij wederom kan worden aangesloten. De verhuiskostenvergoeding voor rijksambtenaren is per 1 januari 2020 herzien. De vergoeding voor de kosten die op hoofdlijnen overeenkomen met de kosten waarvoor het verhuiskostenforfait geldt (‘andere kosten’; o.a. gordijnen, vloerbedekking en schilderwerk) bedraagt voor een rijksambtenaar 3,24% van het jaarsalaris voor elke woon- en slaapkamer, met een maximum van 12%. Daarnaast is de totale vergoeding voor deze kosten gemaximeerd op € 5.818,46.

   Voor ondernemers houdt het aansluiten bij de regeling voor rijksambtenaren in dat de percentages worden toegepast op de (belastbare) winst van het voorgaande jaar, al gaat dat gepaard met een toenamen van de complexiteit; dan wel dat het huidige aftrekbare bedrag wordt vervangen voor het maximale bedrag dat ambtenaren kunnen ontvangen (€ 5.818,46). Ook wijken de objectief toetsbare voorwaarden uit artikel 8 URIB af van de voorwaarden die gelden voor de verhuiskostenvergoeding voor een rijksambtenaar. De voorwaarden van de verhuiskostenvergoeding voor een ambtenaar hebben onder meer betrekking op de afstand tussen het werk en de (oude en nieuwe) woning en het voeren van een eigen huishouding in de oude woning. Zolang het verhuiskostenforfait niet beoogt de werkelijk gemaakte kosten te benaderen, is echter twijfelachtig of dit een logische keuze zou zijn. De verhuiskostenvergoeding voor een rijksambtenaar lijkt dit immers wel te beogen.

Reisaftrek

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Er kan een aftrek in de inkomstenbelasting geclaimd worden bij het per openbaar vervoer afleggen van regelmatig woon-werkverkeer voor zover een werkgever de kosten voor dat woon-werkverkeer niet vergoedt.
- Het bedrag is daarbij afhankelijk van de reisafstand.

Doel

- Een tegemoetkoming realiseren voor het per openbaar vervoer afleggen van woon-werkverkeer voor zover de werkgever deze niet vergoedt.

Juridische vormgeving

Artikel:	3.87 Wet IB 2001
Type:	Vaste bedragen met jaarlijkse indexatie
Object:	Kosten
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Met de jaarlijkse indexatie worden de bedragen aangepast aan de inflatie. De laatste indexatie heeft plaatsgevonden met ingang van 1 januari 2021. Deze leidde tot een verhoging van 1,6% van de in artikel 3.87, vierde, vijfde en zesde lid, Wet IB 2001 genoemde bedragen.

Historische onderbouwing forfait

- Onder de Wet IB 1964 werden de bedragen van het reiskostenforfait jaarlijks aangepast aan de nieuwe tarieven van het openbaar vervoer. Toentertijd waren de aftrekbare reiskosten voor woon-werkverkeer gebaseerd op het voor de enkele-reisafstand geldende gemiddelde van de op 1 januari van het kalenderjaar geldende laagste tarieven tweede klas en eerste klas van de N.V. Nederlandse Spoorwegen verminderd met de op die datum geldende prijs van een 2-sterabonnement en vermeerderd met 200 gulden.
- Bij de inwerkingtreding van de Wet IB 2001 zijn de bedragen met ongeveer een derde deel verlaagd en is de koppeling met de tarieven van het openbaar vervoer losgelaten. De verlaging van de aftrekbare bedragen moest worden gezien in het licht van het toenmalige streven naar het door middel van grondslagverbreding vrijmaken van budgettaire middelen om de IB-tarieven te verlagen.
- Vervolgens is er voor gekozen om de bedragen jaarlijks aan te passen met de inflatiecorrectie. Het maximum bedraagt voor 2021 € 2185 per jaar.

Opties alternatieve vormgeving

- Voor 2022 is een evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de reisaftrek gepland. In afwachting van de resultaten van deze evaluatie is er momenteel geen aanleiding voor een alternatieve vormgeving.

Reiskostenvergoeding (hoofdregel)

Wet: Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964) / Wet op de inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Met ingang van 1 januari 2004 is een onbelaste vergoeding mogelijk gemaakt van momenteel € 0,19 per kilometer over de volledige reisafstand voor alle zakelijke en woon-werkverkeer kilometers die de werknemer aflegt, ongeacht het vervoermiddel, ook indien de kilometers te voet worden afgelegd.

Doel

- Door op forfaitaire wijze de variabele kosten onbelast te kunnen vergoeden wordt een vereenvoudiging van regelgeving gerealiseerd.
- Bij invoering per 2004 betekende dit een verlaging van de onbelaste vergoeding voor zakelijke kilometers. Van deze lagere vergoeding ging een stimulans uit om in een zuinige auto te rijden met lagere variabele kosten, wat wenselijk is vanuit milieuoogpunt.

Juridische vormgeving

Artikel:	Art. 3.15 en 3.17 wet IB 2001 / art. 15b wet LB 1964
Type:	Vast bedrag zonder indexatie
Object:	Kosten
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Met ingang van 2006 is de oorspronkelijke kilometervergoeding van € 0,18 per kilometer verhoogd naar € 0,19 per kilometer naar aanleiding van de motie Van Aartsen c.s.[33] die verzocht om de onbelaste vergoeding te verhogen naar 19 cent per kilometer, mede ingegeven door de stijgende energieprijzen en het feit dat er sinds invoering geen indexatie had plaatsgevonden van de kilometervergoeding.

Historische onderbouwing forfait

- Met het forfait werd aangesloten bij de gemiddelde variabele kosten van een middenklasse auto.

Opties alternatieve vormgeving

- Er is geen directe aanleiding voor een andere vormgeving. De 19 cent per kilometer is van toepassing op alle vormen van vervoer terwijl voor het gebruik van het openbaar vervoer de (hogere) werkelijke kosten kunnen worden gehanteerd. Een globale scan wijst uit dat de 19 cent per kilometer nog steeds toereikend lijkt als dekking voor de gemiddelde variabele kosten van een middenklasse auto.
- Mogelijk is die aanleiding er wel in het licht van de invulling van de motie Lodders[34] waarin de regering wordt verzocht onderzoek te doen naar een modernisering van de reiskostenvergoeding, waarbij onder andere onderzoek wordt gedaan naar de hernieuwde indexatie en andere vormen van modernisering, zoals de effecten op (duurzaam) mobiliteitsgedrag. Bij die invulling zal dat dan ook worden meegenomen.

[33] Kamerstukken II 2005-2006 30 300 nr. 18.
[34] Kamerstukken 2109/20 35502, nr. 44.

Waardering verkrijging aan de hand van rekenrentepercentage en vermenigvuldigingsfactoren
Wet: Verschillende bepalingen in de Successiewet 1956 (SW 1956)[35] • Waardering van periodieke uitkering afhankelijk van één leven • Waardering periodieke uitkering in geld voor een bepaalde periode, eventueel levensafhankelijk • Waardering van wat onder last van vruchtgebruik of beperkte rechten wordt verkregen
Omschrijving van het forfait
• Schenk- en erfbelasting wordt geheven naar de waarde van het verkregene in het economische verkeer op het moment van de verkrijging. De verschillende forfaits worden gebruikt om de waarde van bepaalde verkrijgingen te bepalen (vruchtgebruik, beperkte rechten, bloot eigendom, periodieke uitkeringen, onderbedelingsvorderingen en overbedelingsschulden). De forfaits zijn gebaseerd op: a) vermenigvuldigingsfactoren en b) een fictief rentepercentage. • De huidige vermenigvuldigingsfactoren zijn gebaseerd op de levensverwachting van mannen uit 1979 in combinatie met een rentepercentage van 6%.
Doel
• Door een verplichte wijze van waardering zekerheid geven en voorkomen van discussie over de waarde, met als uitgangspunt dat deze forfaitair berekende waarde de werkelijke waarde (waarde in het economische verkeer) benadert.
Juridische vormgeving
• In artikel 21 SW 1956 is de wijze van de waardering van de verkrijging opgenomen. Het veertiende lid bevat een delegatiebepaling voor de bepaling van de waarde van een vruchtgebruik, van beperkte rechten en van rechten op en verplichtingen tot periodieke uitkeringen en het daarbij te gebruiken rentepercentage. De artikelen 5 tot en met 10 van het Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956 (UBSW 1956) geven uitvoering aan deze delegatiebepaling. Deze artikelen bestaan uit vermenigvuldigingsfactoren gebaseerd op de statistische levensverwachting, een rentepercentage van 6% en een aantal fictiebepalingen. • Een belangrijke fictiebepaling is die in artikel 21, vijftiende lid, SW 1956, waarin de waardering van een geldvordering voor de erfbelasting wordt geregeld. Dit onderdeel bepaalt dat een vordering waarop het rentepercentage dat is berekend overeenkomstig artikel 4:13 BW van toepassing is, in aanmerking wordt genomen als een renteloze vordering. Voor een geldvordering uit hoofde van de legitieme portie geldt hetzelfde. • In artikel 4:13 BW is de wettelijke verdeling van een nalatenschap bepaald (deze verdeling wordt hierna toegelicht door middel van een voorbeeld). De wettelijke verdeling is van toepassing als een erflater overlijdt met achterlating van een echtgenoot en een of meer kinderen als erfgenamen, tenzij bij testament is geregeld dat deze niet van toepassing is. Door de wettelijke verdeling verkrijgen de kinderen hun erfdeel in de vorm van een onderbedelingsvordering op de langstlevende echtgenoot; de echtgenoot verkrijgt een daarmee corresponderende overbedelingsschuld. • In de SW 1956 zijn nog een aantal bepalingen opgenomen waarbij het rentepercentage van 6% een rol speelt. Vaak gaat het om fictiebepalingen.
Laatste bijstelling
• Deze forfaits zijn niet geactualiseerd sinds 1 januari 1980.[36] • Van 1956 tot 1968 gold een percentage van 4%. Van 1969 tot 1979 was het relevante percentage 5%.
Historische onderbouwing forfait
• De gehanteerde statistische levensverwachting is gebaseerd op de destijds laatst beschikbare cijfers.

[35] Vergelijkbare bepalingen komen voor in de Wet op de inkomstenbelasting 2001, de Wet Belastingen van rechtsverkeer en de Wet op de omzetbelasting 1968 en worden in andere fiches beschreven/besproken.
[36] Stb. 1979, 758.

- De verplichte rekenwijze geeft zekerheid en voorkomt discussie met de Belastingdienst.
- De achterliggende reden om de tabellen destijds in het Uitvoeringsbesluit op te nemen en niet in de wet zelf was om de tabellen 'makkelijker te kunnen aanpassen aan de stand van de conjunctuur'.[37]
- De historische onderbouwing van het rentepercentage van 6% is niet meer volledig te achterhalen maar zal zijn ontleend aan de wettelijke rentepercentages destijds.
- Bij de herziening van de SW 1956 is in 2009 het voornemen geuit het rentepercentage aan te passen. Naar aanleiding van vragen vanuit de Tweede Kamer is hiervan afgezien.[38]

Opties alternatieve vormgeving

- De forfaits spelen onder andere een rol bij de uitvoering van testamenten. Bij het bijstellen van de forfaits moet dus rekening gehouden worden met bestaande gevallen en is eventueel overgangsrecht nodig.
- Daarnaast zal elke beleidsoptie een afweging bevatten tussen het actueel houden van het forfait en het verlenen van zekerheid op de lange termijn.
- Omdat de levensverwachting en met name de rente momenteel sterk afwijken van de gebruikte cijfers voor de huidige forfaits, bevelen wij wel aan om de forfaits te wijzigen. Dit zou op twee manieren kunnen gebeuren:

  1. **<u>De vermenigvuldigingsfactoren en rente nu eenmalig bijstellen</u>**
     Onder deze vormgeving worden de forfaits gebaseerd op de gemiddelde levensverwachtingstabellen van het CBS uit 2019 en een rente van 2%. Voor deze rente sluiten we aan bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek. De vermenigvuldigingsfactoren moeten dan navenant aangepast worden. Daarbij verdient het onderscheid tussen periodieke uitkeringen en vruchtgebruik/blooteigendomsituaties nog wel aandacht.

  2. **<u>Automatische mechanismes inbouwen om de forfaits aan te passen bij grote afwijkingen</u>**
     Onder deze vormgeving worden de forfaits nu aangepast aan de actuele levensverwachting op basis van de tabellen van het CBS uit 2019 en de rente op basis van de 'Ultimate Forward Rate', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit wordt berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee wordt het forfait gekoppeld aan de actuele rentestanden. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat deze forfaits elke X jaar aangepast worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van de dan geldende forfaits. De keuze voor X en Y hangen af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst maar ook bij de belastingplichtigen en notarissen. Het ligt in de lijn der verwachting dat hoe regelmatiger de forfaits worden aangepast, hoe meer gevolgen dit zal hebben voor de uitvoering door de Belastingdienst en de praktijk, zoals het notariaat.

Gevolgen aanpassing forfaits:

- De forfaits kunnen op manier 1 of 2 geactualiseerd worden zodat zij beter aansluiten bij de (dan) actuele rente, de daarop aangepaste vermenigvuldigingsfactoren en de recente levensverwachting en een meer adequate weerspiegeling van de werkelijke waarde van de verkrijging van bijvoorbeeld een recht van vruchtgebruik vormen.
- De aanpassing van de levensverwachting leidt naar verwachting tot een stijging van de vermenigvuldigingsfactoren in het UBSW. De invloed van de gestegen levensverwachting zal naar verwachting echter niet heel groot zijn.
- De grootste aanpassing is naar verwachting namelijk de neerwaartse bijstelling van de rente. Omdat bedragen met behulp van de forfaits contant gemaakt worden om de grondslag voor de erfbelasting

[37] Kamerstukken II, 1948, 915, 3, p. 22.
[38] Kamerstukken II, 2008/09, 31 930, nr. 9.

te bepalen, betekent een aanpassing van de rente van 6% naar 2% dat een bedrag dat in de toekomst verkregen wordt, nu (met een lagere rente) meer waard is. Vertaald naar de situatie waarin van een gezin (echtpaar met een kind) de vader overlijdt, betekent dit dat het fictief vruchtgebruik van de moeder lager wordt vastgesteld en de verkrijging van het kind bij het overlijden van de eerste ouder hoger. In hoeverre het vruchtgebruik lager gewaardeerd wordt, is overigens mede afhankelijk van de verhoging van de vermenigvuldigingsfactoren bij een vruchtgebruik afhankelijk van het leven van een persoon. Bij een periodieke uitkering is sprake van een hogere waardering van de periodieke uitkering op het moment dat de erf- of schenkbelasting betaald moet worden.

- Een aanpassing van het rentepercentage en de levensverwachting/vermenigvuldigingsfactoren zal voor 'nieuwe' gevallen vooral tot gevolg hebben dat de waarde van een periodieke uitkering, vruchtgebruik of vordering op een ander bedrag gewaardeerd wordt. Dit heeft invloed op de te betalen belasting. In de wijze van het berekenen van de waarde van de nalatenschap verandert er echter niets. Het is de wijziging van de parameters die tot gevolg heeft dat de forfaitair vastgestelde waarde van hetgeen verkregen wordt, verandert.
- Dit kan het beste geïllustreerd worden aan de hand van twee voorbeelden. In het eerste voorbeeld wordt uitgegaan van de wettelijke verdeling (er is geen sprake van een testament) en er wordt geen rente afgesproken door de erfgenamen. In het tweede voorbeeld is sprake van een periodieke uitkering voor een vaste periode, afhankelijk van één leven.

Voorbeeld 1 – overlijden zonder testament

Vader en moeder zijn getrouwd in algehele gemeenschap van goederen. Vader overlijdt in 2020, moeder is dan 68 jaar. Op de overlijdensdatum heeft het echtpaar een eigen woning met een WOZ-waarde van € 1 miljoen en € 200.000 spaargeld, geen schulden. Er is één kind. De nalatenschap van vader bedraagt € 600.000. € 300.000 voor moeder en € 300.000 voor het kind. Het kind krijgt zijn erfdeel in de vorm van een vordering op moeder, die in beginsel pas opeisbaar is bij haar overlijden.

Oude situatie	**Nieuwe situatie**
Moeder heeft het genot van de vordering van het kind. De waarde daarvan bedraagt 6% x 8 x € 300.000 = € 144.000. De erfbelasting die moeder moet betalen, wordt berekend over € 300.000 + € 144.000 = € 444.000. Dit is lager dan de partnervrijstelling. De erfbelasting van het kind wordt berekend over € 300.000 - € 144.000 = € 156.000. De erfbelasting voor deze verkrijging is 10% x € 125.000 (afgerond) + 20% x (€ 156.000 – € 21.000 – € 125.000) = € 14.500.	Moeder heeft het genot van de vordering van het kind. De waarde daarvan bedraagt 2% x 13 x € 300.000 = € 78.000. De erfbelasting die moeder moet betalen, wordt berekend over € 300.000 + € 78.000 = € 378.000. Dit is lager dan de partnervrijstelling. De erfbelasting van het kind wordt berekend over € 300.000 - € 78.000 = € 222.000. De erfbelasting voor deze verkrijging is 10% x € 125.000 (afgerond) + 20% x (€ 222.000 – € 21.000 – € 125.000) = € 27.700.
Stel dat moeder 5 jaar later overlijdt en haar nalatenschap bedraagt € 1,1 miljoen. Het kind moet erfbelasting betalen over € 1,1 miljoen – € 300.000 = € 800.000	Stel dat moeder 5 jaar later overlijdt en haar nalatenschap bedraagt € 1,1 miljoen. Het kind moet erfbelasting betalen over € 1,1 miljoen - € 300.000 = € 800.000

Voorbeeld 2 – periodieke uitkering

Opa is overleden en heeft in zijn testament bepaald dat zijn 25-jarige kleinzoon een jaarlijkse periodieke uitkering krijgt van € 2.000 gedurende zeven jaar. Als de kleinzoon binnen deze zeven jaar overlijdt, eindigt de periodieke uitkering.

Oude situatie	**Nieuwe situatie**
De kleinzoon valt in de eerste kolom (jonger dan 40) van de tabel uit artikel 6 UBSW. Daarbij hoort voor de eerste vijf jaren een vermenigvuldigingsfactor van 0.84. De waarde voor de eerste vijf jaren is dus: 5 x € 2.000 x 0,84 = € 8.400 Voor de resterende twee jaren geldt een factor van 0,62. De waarde voor die twee jaren is dus: 2 x € 2.000 x 0,64 = € 2.560.	De kleinzoon valt in de eerste kolom (jonger dan 40) van de tabel uit artikel 6 UBSW. Daarbij hoort – na actualisering - voor de eerste vijf jaren een vermenigvuldigingsfactor van 0,94. De waarde voor de eerste vijf jaren is dus: 5 x € 2.000 x 0.94 = € 9.400 Voor de resterende twee jaren geldt – na actualisering - een factor van 0,85. De waarde voor die twee jaren is dus: 2 x € 2.000 x 0,85 = € 3.400.
Voor de berekening van de te betalen erfbelasting wordt € 8.400 + € 2.560 = € 10.960 in aanmerking genomen.	Voor de berekening van de te betalen erfbelasting wordt € 9.400 + € 3.400 = € 12.800 in aanmerking genomen.

Hoewel de verkrijging in beide gevallen onder de vrijstelling van ruim € 20.000 voor kleinkinderen blijft en er daarom geen erfbelasting verschuldigd is in deze situatie, illustreert dit wel wat er met de forfaitaire bepaling van de waarde van een periodieke uitkering gebeurt bij een aanpassing van de forfaits.

- Voor ‘bestaande’ gevallen moet bepaald worden of overgangsrecht noodzakelijk is. Bij bestaande gevallen gaat het om testamenten en de wettelijke verdeling ‘in uitvoering’ (de eerste ouder is overleden). Wanneer bijvoorbeeld in een testament een hogere rente is afgesproken dan het nieuwe rentepercentage, kan na een aanpassing sprake zijn van een schenking vanwege deze bovenmatige rente (dit is bepaald in artikel 9 SW). Hoe flexibel testamenten zijn (is bijvoorbeeld opgenomen dat de rente meebeweegt met het percentage in artikel 10 UBSW), bepaalt onder andere wat voor overgangsrecht noodzakelijk is.
- Bij de artikelen met een fictiebepaling die zijn opgenomen onder de kop *juridische vormgeving* moet ook onderzocht worden of overgangsrecht in bepaalde situaties wenselijk is.
- Daarnaast zullen er nog niet opengevallen testamenten zijn, waarin wordt aangesloten bij de huidige rekenrente.
- Als ervoor wordt gekozen om de levensverwachting en het rentepercentage op regelmatige basis aan te passen, moet een structurele oplossing worden bedacht voor overgangsrecht voor bijvoorbeeld ‘bestaande’ gevallen. Er komen dan namelijk bij elke aanpassing nieuwe ‘bestaande’ gevallen.
- Naar verwachting leidt een aanpassing van deze forfaits tot een budgettaire opbrengst.
- Een aanpassing van de forfaits kan ertoe leiden dat mensen zich genoodzaakt voelen hun testament aan te passen, of vragen hebben over de gevolgen voor de schenk- en erfbelasting in verband met een schenking of overlijden. Dit leidt tot kosten bij burgers en mogelijk extra werkzaamheden voor bijvoorbeeld notarissen en de Belastingdienst.
- Ook het opstellen van overgangsrecht zal naar verwachting leiden tot extra uitvoeringslasten bij de Belastingdienst.
- Zolang er geen keuze is gemaakt voor een specifieke variant om forfaits te actualiseren, is een specifieke reactie op realiseerbaarheid/uitvoerbaarheid niet mogelijk. Sommige aanpassingen raken alleen parameters, andere hebben meer impact voor IV en uitvoering. Dit staat nog los van overgangsdiscussies die met belastingplichtigen kunnen ontstaan bij regimewijzigingen
- In zijn algemeenheid kan gesteld wordt dat de uitvoering en voortbrenging schenk- en erfbelasting behoefte heeft aan stabiele wetgeving. Dit onderdeel komt net uit een roerige periode vanwege achterblijvende automatisering en kampt nog steeds met een tekort aan personeel in de uitvoering. Daarnaast is het zo dat forfaits in principe bijdragen aan uitvoerbare regelgeving omdat forfaits individuele waarderingsproblematiek voor de uitvoering voorkomen. Een verplichte wijze van waardering geeft zekerheid en voorkomt discussie over de waarde.

Waardering woning bij erfpacht

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) en Successiewet 1956 (SW 1956)

- Waardering woning bij erfpacht (Wet IB 2001)
- Waardering erfpachtcanon (SW 1956)

Omschrijving van het forfait

- In geval van erfpacht, wordt de waarde van woningen - andere dan de eigen woning - bepaald door de WOZ-waarde van de woning te verminderen met een forfaitair bepaalde waarde van de erfpachtcanon.
- De waarde van de erfpachtcanon wordt in principe gesteld op 17 maal de jaarlijkse canon. Indien een erfpachtcanon kan worden toegerekend aan een verhuurde woning als bedoeld in artikel 17a, vierde lid, Uitvoeringsbesluit IB 2001, wordt de waarde gesteld op 20 maal de jaarlijkse canon.

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van woningen bij erfpacht.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.20, vierde lid, Wet IB 2001, juncto 17b UBIB 2001 en 21, negende lid, SW 1956, juncto 10b UBSW 1956
Type:	Vaste factor zonder indexatie
Object:	Waarde woning
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het forfait is ingevoerd per 1 januari 2011 en nadien niet meer bijgesteld.

Historische onderbouwing forfait

- Met de vermindering wordt recht gedaan aan de waardeverschillen die in de praktijk bestaan tussen bijvoorbeeld woningen waarbij de canon eeuwigdurend is afgekocht en woningen waarvoor jaarlijks nog een erfpachtcanon verschuldigd is.
- De door de verschuldigde erfpacht veroorzaakte waardedrukkende factor wordt op grond van artikel 17b, eerste volzin, UBIB 2001 en artikel 10b UBSW 1956 in beginsel gesteld op 17 maal de jaarlijkse canon.
- Voor de berekening van de gekapitaliseerde waarde wordt in artikel 17b UBIB 2001 en artikel 10b UBSW 1956 aangesloten bij de berekeningsmethode die wordt gevolgd voor de overdrachtsbelasting.[39]
- De factor 17 is gebaseerd op het rentepercentage van 6% dat geldt voor waarderingen in de Successiewet 1956 op grond van artikel 10 UBSW 1956. De factor volgt door 6% in de formule voor een zogenaamde ‘perpetuity‘ in te vullen (1 / 0,06 ≈ 17).
- De historische onderbouwing van het rentepercentage van 6% is niet meer volledig te achterhalen, maar zal zijn ontleend aan de wettelijke rentepercentages destijds.
- Gebleken is dat voor verhuurde woningen die niet als een afzonderlijke zaak vervreemd kunnen worden een hogere kapitalisatiefactor op zijn plaats is. Dit is met ingang van 2011 geregeld in artikel 17b, tweede volzin, UBIB 2001 en in artikel 10b UBSW 1956.
- In die situatie wordt uitgegaan van 20 maal de jaarlijkse canon. De verdeling van de aldus berekende waarde over de zelfstandig verhuurde onderdelen van het ongesplitste pand geschiedt naar rato van

[39] Besluit van 23 december 2009 tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsbesluiten en enkele andere besluiten Stb. 2009, 615, p. 41.

de berekende WOZ-waarden van de zelfstandige onderdelen waarop de erfpachtcanon betrekking heeft.[40]

- Dat een hogere kapitalisatiefactor op zijn plaats is (20 i.p.v. 17) is gebleken uit een analyse die de Belastingdienst in overleg met externe waarderingsdeskundigen heeft uitgevoerd.

Opties alternatieve vormgeving

- De verschuldigde erfpachtcanon heeft een waardedrukkend effect waar bij de waardering rekening mee gehouden dient te worden. De rentevoet is van invloed op de kapitalisatiefactor en is bepalend voor de hoogte van het waardedrukkende effect. Een lagere rente resulteert in een hogere kapitalisatiefactor. De factor van 17 volgt rechtstreeks uit een rentevoet van 6%. Indien deze onderliggende rente lager zou worden vastgesteld, leidt dat tot een hogere factor. Omdat het waardedrukkende effect daarmee groter wordt, zal de grondslag voor een woning in box 3 en voor de erf- en schenkbelasting die is beklemd met erfpacht lager worden. Er bestaan drie opties.

1. **<u>Het forfait in stand houden.</u>**
   Het voordeel van deze optie is dat het forfait bijdraagt bij aan een vermindering van de administratieve lasten voor de burgers alsmede de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Het algemene beeld is echter dat rentes sterk zijn gedaald sinds de invoering van dit forfait per 1 januari 2011, en zeker sinds de laatste bijstelling van het rentepercentage van artikel 10 Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956. Omdat de rente die ten grondslag ligt aan de huidige factor 6% bedraagt, is de factor relatief laag vastgesteld. Als gevolg wordt het waardedrukkende effect van de verschuldigde jaarlijkse erfpachtcanon op dit moment onderschat.

2. **<u>Het forfait (periodiek) bijstellen.</u>**
   Er kan voor worden gekozen om het forfait te baseren op een rente die beter aansluit bij de huidige rentestanden. Hierdoor wordt het waardedrukkende effect van de verschuldigde erfpachtcanon beter benaderd. Voor de vaststelling van de rente kan bijvoorbeeld worden aangesloten bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek die momenteel 2% bedraagt. Voordeel van een dergelijke koppeling is dat deze wettelijke rente periodiek (halfjaarlijks, indien nodig) wordt aangepast.[41] Een variant hierop is om de bijstelling periodiek met eigen intervallen plaats te laten vinden.

3. **<u>Automatische mechanismes inbouwen om de forfaits aan te passen bij grote afwijkingen.</u>**
   Onder deze vormgeving worden het forfait aangepast aan de rente op basis van de '*Ultimate Forward Rate*', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit wordt berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee wordt het forfait gekoppeld aan de actuele rentestanden in de markt. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat deze forfaits elke X jaar aangepast worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van de dan geldende forfaits. De keuze voor X of Y hangt af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst en bij belastingplichtigen.

Voorbeeld

- Een woning heeft een WOZ-waarde van € 180.000. De jaarlijkse erfpachtcanon bedraagt € 300. Dit resulteert in een waardedrukkend effect op de woning. Dit wordt berekend door de jaarlijkse erfpachtcanon te vermenigvuldigen met factor 17: € 300 x 17 = € 5.100. De grondslag voor box 3 en de schenk- en erfbelasting bedraagt dan € 180.000 - € 5.100 = € 174.900.

[40] Besluit van 23 december 2010 tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsbesluiten, Stb. 2010, 885, p. 30-31.
[41] Zie bijvoorbeeld Besluit van 4 december 2014 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 18 januari 1971, Stb. 27 (aanpassing wettelijke rente), Stb. 2014, 491.

Als wordt gerekend met een rentevoet van 2%, wordt de kapitalisatiefactor 50. Dan wordt de WOZ-waarde verminderd door de jaarlijkse erfpachtcanon te vermenigvuldigen met factor 50: € 300 x 50 = € 15.000. De grondslag voor box 3 en de schenk- en erfbelasting bedraagt dan € 180.000 - € 15.000 = € 165.000.

Waardebepaling bij verkrijging van een recht

Wet: Wet op belastingen van rechtsverkeer (WBR)

Omschrijving van het forfait

- Bij de verkrijging van een beperkt recht, zoals bijvoorbeeld erfpacht of opstal, wordt de waarde van het recht zelf vermeerderd met die van de gekapitaliseerde canon/retributie/huur, waarbij de som van beide waarden niet hoger wordt gesteld dan de waarde van de zaak waarop het recht betrekking heeft.
- De waarde van het recht wordt vastgesteld aan de hand van (forfaitaire) factoren, zoals afhankelijk zijn van de looptijd van het recht of het leven van één of meer personen, die zijn opgenomen in het UB BRV .
- De huidige forfaits zijn gebaseerd op de levensverwachting van mannen uit 1979 en een rentepercentage van 6%.

Doel

- Het benaderen van de waarde in het economische verkeer van rechten (erfpacht, opstal, beklemming, erfdienstbaarheden).

Juridische vormgeving

Artikel:	11, eerste en derde lid, WBR juncto artikel 2 en bijlage UB BRV
Type:	Vast bedrag zonder indexatie
Object:	Waarde onroerende zaak of het recht waaraan deze is onderworpen
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Deze forfaits zijn niet geactualiseerd sinds 1 januari 1980.[42]
- Van 1972 tot 1979 gold een percentage van 5%.

Historische onderbouwing forfait

- Bij de invoering van de Wet op belastingen van rechtsverkeer is besloten voor wat betreft de forfaits aan te haken bij de inhoud van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968, het Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956 en het Uitvoeringsbesluit vermogensbelasting.
- Zie voor de overige historische onderbouwing van het forfait de fiches inzake de omzetbelasting en de erf- en schenkbelasting.

Opties alternatieve vormgeving

- De forfaits worden gebruikt bij het bepalen van de waarde van zakelijke rechten.
- Bij verkrijging van een zakelijk recht worden de waarden van het zakelijk recht en die van de gekapitaliseerd canon (of huur/retributie) bij elkaar opgeteld, waarbij de som van deze waarden niet hoger mag zijn dan de WEV van de onroerende zaak. Bij verkrijging van de bloot eigendom van een onroerende zaak wordt de waarde verminderd met die van de gekapitaliseerde canon) of huur/retributie).
- Omdat de levensverwachting en met name de rekenrente momenteel sterk afwijken van de gebruikte cijfers voor de huidige forfaits, moeten de forfaits worden gewijzigd.
- Elke beleidsoptie zal een afweging bevatten tussen het actueel houden van het forfait en het verlenen van zekerheid op de lange termijn.

[42] Stb. 1979, 758.

- Door aanpassing van het rekenrentepercentage zal de forfaitaire waardering meer in overeenstemming worden gebracht met de werkelijke waarde.
- Aanpassing van de forfaits betekent dan dat meer overdrachtsbelasting is verschuldigd in de gevallen dat het zakelijk recht wordt verkregen. Bij verkrijging van de bloot eigendom wordt de maatstaf van heffing juist lager. Bij de verkrijging van de volle eigendom blijft de maatstaf van heffing onveranderd.
- Aanpassing van het forfait zou op twee manieren kunnen gebeuren:

    1. **De levensverwachting en rente nu eenmalig bijstellen**.
       Onder deze vormgeving worden de forfaits gebaseerd op de gemiddelde levensverwachtingstabellen van het CBS uit 2019 en een rente van 2%. Voor deze rente sluiten we aan bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek. Daarbij moet gewaarborgd worden dat de rekenrente niet te veel van de werkelijk gehanteerde rekenrente kan komen af te wijken (bijv. door hantering van een afwijkingspercentage).

    2. **Automatische mechanismes inbouwen om de forfaits aan te passen bij grote afwijkingen**.
       Onder deze vormgeving worden de forfaits nu aangepast aan de actuele levensverwachting op basis van de tabellen van het CBS uit 2019 en de rente op basis van de 'Ultimate Forward Rate', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit wordt berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee wordt het forfait gekoppeld aan de actuele rentestanden. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat deze forfaits elke X jaar aangepast worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van de dan geldende forfaits.

       De keuze voor X en Y hangen af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst en de belastingplichtigen en notarissen.

       Overgangsrecht zou kunnen worden ontworpen voor de gevallen dat de bloot eigendom van een onroerende zaak en een beperkt recht daarop niet onder hetzelfde systeem (oude systeem of nieuwe systeem) worden overgedragen.

Samenvattend

- De forfaits kunnen op manier 1 of 2 geactualiseerd worden zodat zij beter aansluiten bij de (dan) actuele rente en recente levensverwachting en een meer adequate weerspiegeling van de werkelijke waarde van de verkrijging van bijvoorbeeld een erfpachtrecht vormen.
- Met name de verlaging van de rekenrente (en in mindere mate de aanpassing van de levensverwachting) zal leiden tot een verhoging van de vermenigvuldigingsfactoren in het Uitvoeringsbesluit.
- Dat betekent dat in de gevallen dat een zakelijk recht wordt verkregen, meer overdrachtsbelasting moet worden betaald en in gevallen dat de bloot eigendom wordt verkregen minder. De forfaitaire waardebepaling is dan beter in overeenstemming met de werkelijkheid.

Voorbeeld huidige situatie

- Persoon A verkrijgt een erfpachtrecht. De WEV van de onroerende zaak bedraagt € 200.000. A betaalt eenmalig € 20.000 en een jaarlijkse canon van € 1000. De duur van de erfpacht is 50 jaar.
  Waarde canon:
  5 jaar x € 1000 x 0,85 = € 4.250
  5 jaar x € 1000 x 0,64 = € 3.200
  5 jaar x € 1000 x 0,48 = € 2.400
  5 jaar x € 1000 x 0,36 = € 1.800

5 jaar x € 1000 x 0,28 = € 1.400
25 jaar x €1000 x 0,15 = € 3.750
50 jaar € 16.800

De verschuldigde overdrachtsbelasting bedraagt: 8% van € 36.800 = € 2.944.

Voorbeeld nieuwe situatie

- Ervan uitgaande dat de termijnen gelijk blijven/niet geïndexeerd worden en dat ook de kapitalisatiefactoren zullen worden aangepast.
  Waarde canon:
  5 jaar x € 1000 x 0,95 = € 4750
  5 jaar x € 1000 x 0,86 = € 4300
  5 jaar x € 1000 x 0,78 = € 3900
  5 jaar x € 1000 x 0,71 = € 3550
  5 jaar x € 1000 x 0,64 = € 3200
  25 jaar x €1000 x 0,53 = € 2650
  50 jaar € 22.350

  De verschuldigde overdrachtsbelasting bedraagt: 8% van € 42.350 = € 3.388.

  Er moet dus € 444 meer overdrachtsbelasting worden afgedragen.

Waardering genotsrechten

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- Voor waardering van een genotsrecht, zoals vruchtgebruik, wordt aangesloten bij de waarderingsregels voor periodieke uitkeringen zoals bepaald in artikel 19 UBIB 2001.
- De waarde van het genotsrecht wordt gelijkgesteld aan het bedrag van de jaarlijkse voordelen uit de gerechtigdheid vermenigvuldigd met de factor volgend uit artikel 19 UBIB 2001. Deze factor is afhankelijk van de looptijd van het genotsrecht en – indien de looptijd afhankelijk is van het leven van een persoon – van de leeftijd van die persoon alsmede diens geslacht.
- Het jaarlijkse voordeel uit de gerechtigdheid wordt gesteld op 4% van de waarde van het vermogensbestanddeel waar het genotsrecht betrekking op heeft (artikel 18 UBIB 2001).

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van het genotsrecht en van de bezitting waarop het genotsrecht rust.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.22 en 5.23 Wet IB 2001, juncto artikelen 18 en 19 UBIB 2001
Type:	Percentage
Object:	Waardebepaling
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het stellen van de jaarlijkse voordelen op 4% geldt sinds de invoering van de Wet IB 2001.
- De huidige overlevingstafels zijn gebaseerd op de levensverwachting in de jaren 1990-1995.

Historische onderbouwing forfait

- Bezittingen waarop een genotsrecht is gevestigd, worden gewaardeerd op het verschil tussen de waarde van de onbezwaarde bezitting en de waarde van het genotsrecht. De WEV van de bezitting wordt zodoende verdeeld over de (bloot) eigenaar en de genotsrechtigde.
- Bij het bepalen van de WEV van een genotsrecht wordt aangesloten bij de waardering van een recht op periodieke uitkeringen. Dit betekent dat de te verwachten jaarlijkse voordelen van de genotsrechtigde, de looptijd van het genotsrecht en de rentefactor waartegen contant wordt gemaakt een rol spelen. Omdat de looptijd van het genotsrecht afhankelijk kan zijn van het leven van een persoon is in dat geval ook de leeftijd van die persoon van belang. Om waarderingsproblemen te voorkomen is in het huidige artikel 5.22 Wet IB 2001 bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur nadere waarderingsregels worden gesteld, waarbij “forfaitaire rekenregels een goede hulp kunnen zijn”.[43]
- In artikel 18 en 19 UBIB is aansluiting gezocht bij de waarderingssystematiek van het Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956 en het (vervallen) Uitvoeringsbesluit vermogensbelasting 1964.[44] De waarderingssystematiek in het Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956 bestaat in deze vorm sinds 1980.
- Indien de looptijd van een genotsrecht afhankelijk is van het leven van een persoon, is de waarde van het genotsrecht afhankelijk van de leeftijd, het geslacht en de overlevingskans van die persoon.

[43] Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, p. 248.

[44] Besluit van 20 december 2000, houdende vaststelling van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001, Stb. 2000, 641, p. 35.

- De waarderingstabellen in artikel 19 lid 1 en 2 UBIB 2001 zijn gebaseerd op zogenoemde mannenoverlevingstafels zoals vastgesteld door het Actuarieel Instituut. Het Actuarieel Instituut hanteert voor mannen en vrouwen afzonderlijke overlevingstafels. Uniseks-overlevingstafels, betrekking hebbend op de gehele bevolking, zijn derhalve niet beschikbaar. Ook het Centraal Bureau voor de Statistiek registreert het bevolkingsbestand in dit kader uitsluitend naar mannen en vrouwen. Om niet tot twee geslachtsafhankelijke tabellen te komen, is ervoor gekozen om de mannenoverlevingstafel als uitgangspunt voor de waarderingstabellen te nemen. Door middel van vergelijking van de vrouwenoverlevingstafel met de mannenoverlevingstafel is vervolgens voor de toepassing van de mannentafel op van het leven van vrouwen afhankelijke rechten een leeftijdsterugstelling afgeleid van vijf jaar (huidige lid 7).[45]

Opties alternatieve vormgeving

1. **<u>Het forfait in stand houden.</u>**
   Het voordeel van deze optie is dat het forfait bijdraagt aan een vermindering van de administratieve lasten voor de burgers alsmede de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Het algemene beeld is echter dat rentes sinds de invoering van dit forfait per 1 januari 2001 sterk zijn gedaald. De levensverwachting is daarentegen toegenomen ten opzichte van de tabel van 1990-1995. Omdat de te verwachten jaarlijkse voordelen van 4% doorwerken in de tabelfactoren van artikel 19 UBIB, zijn deze factoren relatief laag vastgesteld. Als gevolg hiervan is de veronderstelde waarde van het genotsrecht mogelijk lager dan de WEV. De veronderstelde waarde van de bezitting waarop het genotsrecht is gevestigd van de (bloot) eigenaar is daarentegen als gevolg hiervan mogelijk hoger dan de WEV. De lagere levensverwachting is slechts van beperkt positieve invloed op de waarde van het genotsrecht en heeft derhalve een (beperkt) tegengesteld effect.

   In het fiche *'Waardering verkrijging aan de hand van rekenrentepercentage en vermenigvuldigingsfactoren'* worden ten aanzien van de Successiewet twee manieren beschreven waarop het forfait kan worden aangepast. Voor het forfait van dit fiche gelden dezelfde twee mogelijkheden. In de eerste plaats kan het forfait worden geactualiseerd met recentere waardes van de onderliggende variabelen. Hierbij kan nog worden bepaald met welke intervallen er een actualisatie plaatsvindt. In de tweede plaats kan het forfait automatisch wordt bijgesteld om zo te laten meebewegen met de variabelen. Deze twee opties worden hierna nader toegelicht.

2. **<u>Het forfait (periodiek) bijstellen.</u>**
   Er kan voor worden gekozen om de veronderstelde jaarlijkse voordelen beter aan te laten sluiten bij de huidige rentestanden. Daarnaast is het mogelijk het forfait te baseren op actuelere overlevingskansen. Dit laatste kan bijvoorbeeld door de gemiddelde levensverwachtingstabellen van het CBS uit 2019 te gebruiken. Voor een rentepercentage kan bijvoorbeeld worden aangesloten bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek die momenteel 2% bedraagt. Voordeel van een dergelijke koppeling is dat deze wettelijke rente periodiek (halfjaarlijks, indien nodig) wordt aangepast. [46] Een variant hierop is om de bijstelling periodiek met eigen intervallen plaats te laten vinden. Levensverwachtingstabellen worden jaarlijks gepubliceerd en daarmee is dat het kleinst mogelijke interval.

3. **<u>Automatische mechanismes inbouwen om het forfait aan te passen bij grote afwijkingen.</u>**

[45] NvT bij Besluit van 20 december 2000, houdende vaststelling van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001.
[46] Zie bijvoorbeeld Besluit van 4 december 2014 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 18 januari 1971, Stb. 27 (aanpassing wettelijke rente), Stb. 2014, 491.

Onder deze vormgeving kan het forfait worden aangepast aan de actuele levensverwachting op basis van de tabellen van het CBS uit 2019 en de jaarlijkse voordelen op basis van de 'Ultimate Forward Rate', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit kan worden berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee wordt het forfait gekoppeld aan de actuele rentestanden. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat het forfait elke X jaar aangepast moet worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van het dan geldende forfait of de dan geldende variabele. De keuze voor X of Y hangt af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst en bij de belastingplichtigen.

- Er kan gebruik worden gemaakt van een uniseks-overlevingstafel in plaats van de huidige systematiek van de mannenoverlevingstafel als uitgangspunt met een correctie voor vrouwen. Deze wordt niet door de Het Actuarieel Instituut of het CBS gepubliceerd, maar zou op basis van die data wel berekend kunnen worden.

Waardering tijdelijke periodieke uitkeringen niet van het leven afhankelijk

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- De waarde van een periodieke uitkering in geld die in box 3 valt en die na een bepaalde tijd vervalt en niet van het leven afhankelijk is, wordt gesteld op het jaarlijkse bedrag, vermenigvuldigd met het aantal jaren gedurende welke de uitkering moet plaatsvinden. Deze uitkomst wordt vermenigvuldigd met een bepaalde factor.
- De vermenigvuldigingsfactor is afhankelijk van het aantal jaren dat de uitkering loopt en de rente waarmee toekomstige termijnen worden verdisconteerd.

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van het recht op de periodieke uitkeringen die na bepaalde tijd vervallen en niet van een leven afhankelijk zijn.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.23 Wet IB 2001, juncto 19 lid 6 UBIB 2001
Type:	Vaste factor zonder indexatie
Object:	Waarde periodieke uitkeringen
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het forfait geldt vanaf 1 januari 2001 en is sindsdien niet meer gewijzigd.

Historische onderbouwing forfait

- Bij het bepalen van de WEV van een periodieke uitkering spelen de te verwachten jaarlijkse voordelen, de looptijd van een periodieke uitkering en de rentefactor waartegen contant wordt gemaakt een rol. Om waarderingsproblemen te voorkomen is in het huidige artikel 5.22 Wet IB 2001 bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur nadere waarderingsregels worden gesteld, waarbij "forfaitaire rekenregels een goede hulp kunnen zijn".[47]
- Er is geen specifieke onderbouwing voor de gehanteerde factoren in de tabel. Uit de doorrekening blijkt echter dat deze gebaseerd is op een rente van 4%.
- Een historische onderbouwing van het rentepercentage van 4% is niet te achterhalen uit de parlementaire geschiedenis maar zal zijn ontleend aan de wettelijke rentepercentages destijds.

Opties alternatieve vormgeving

1. **<u>Het forfait in stand houden.</u>**
   Het voordeel van deze optie is dat het forfait bijdraagt aan een vermindering van de administratieve lasten voor de burgers alsmede de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Het algemene beeld is echter dat rentes sinds de invoering van dit forfait per 1 januari 2001 sterk zijn gedaald. Omdat de veronderstelde rente van 4% doorwerkt in de tabelfactoren van artikel 19 lid 6 UBIB, zijn deze factoren relatief laag is vastgesteld. Als gevolg hiervan is de veronderstelde waarde van de periodieke uitkering mogelijk lager dan de WEV.

   In het fiche *'Waardering verkrijging aan de hand van rekenrentepercentage en vermenigvuldigingsfactoren'* worden ten aanzien van de Successiewet twee manieren beschreven waarop het forfait kan worden aangepast. Voor het forfait van dit fiche gelden dezelfde twee mogelijkheden. In de eerste plaats kunnen de factoren van het forfait worden geactualiseerd met recentere waardes van de variabele 'rente'. Hierbij kan nog worden bepaald

[47] Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, p. 248.

met welke intervallen er een actualisatie plaatsvindt. In de tweede plaats kan het forfait (jaarlijks) automatisch wordt bijgesteld om zo te laten meebewegen met de rente. Deze twee opties worden hierna nader toegelicht.

2. **Het forfait (periodiek) bijstellen.**
   Er kan voor worden gekozen om de factoren in de tabel van dit forfait te baseren op een rente die beter aansluit bij de huidige rentestanden. Hierdoor wordt de WEV van de periodieke uitkering beter benaderd. Voor de vaststelling van die rente kan bijvoorbeeld worden aangesloten we de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek die momenteel 2% bedraagt. Voordeel van een dergelijke koppeling is dat deze wettelijke rente periodiek (halfjaarlijks, indien nodig) wordt aangepast.[48] Een variant hierop is om de bijstelling periodiek met eigen intervallen plaats te laten vinden.

3. **Automatische mechanismes inbouwen om de forfaits aan te passen bij grote afwijkingen.**
   Onder deze vormgeving worden de factoren in de tabel van dit forfait aangepast aan de rente op basis van de 'Ultimate Forward Rate', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit wordt berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee worden de factoren in de tabel gekoppeld aan de actuele rentestanden. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat deze factoren elke X jaar aangepast worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van de dan geldende forfaits. De keuze voor X of Y hangt af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst en bij de belastingplichtigen.

Bij een rente van 2% in plaats van 4% wijzingen de factoren als volgt:

Periode / Rente	**4%**	**2%**
Eerste vijftal jaren	0,91	0,95
Tweede vijftal jaren	0,75	0,86
Derde vijftal jaren	0,61	0,78
Vierde vijftal jaren	0,50	0,71
Vijfde vijftal jaren	0,41	0,64
Zesde vijftal jaren	0,34	0,58
Zevende vijftal jaren	0,28	0,53
Achtste vijftal jaren	0,23	0,48
Negende vijftal jaren	0,19	0,43
Tiende vijftal jaren	0,16	0,39
Elfde vijftal jaren	0,13	0,35
Twaalfde vijftal jaren	0,11	0,32
Volgende jaren	0,09	0,29

Voorbeeld

- Een periodieke uitkering die na een bepaalde tijd vervalt heeft een resterende looptijd van 10 jaar. De jaarlijkse uitkering bedraagt € 1.000. De waarde hiervan bedraagt onder de huidige tabel (5.000 x 0,91) + (5.000 x 0,75) = € 8.300. Stel dat de tabel wordt gebaseerd op een rente van 2% dan zou de waarde (5.000 x 0,95) + (5.000 x 0,86) = € 9.050 bedragen.

[48] Zie bijvoorbeeld Besluit van 4 december 2014 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 18 januari 1971, Stb. 27 (aanpassing wettelijke rente), Stb. 2014, 491.

Waardering periodieke uitkeringen van het leven afhankelijk

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)

Omschrijving van het forfait

- De waarde van een periodieke uitkering die in box 3 valt en die afhankelijk is van het leven van degene die de uitkering ontvangt, wordt gesteld op het jaarlijkse bedrag, vermenigvuldigd met een bepaalde factor.
- De vermenigvuldigingsfactor is afhankelijk van de leeftijd en het geslacht van degene die de uitkering ontvangt, afhankelijk van of de uitkering na een bepaalde tijd vervalt en – in het geval van een uitkering die na een bepaalde tijd vervalt - het aantal jaren dat de uitkering loopt.

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van periodieke uitkeringen van bepaalde en onbepaalde duur die afhankelijk zijn van het leven.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.23 Wet IB 2001, juncto 19 lid 1 en 2 UBIB 2001
Type:	Vaste factor zonder indexatie
Object:	Waarde periodieke uitkeringen
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- De huidige overlevingstafels zijn gebaseerd op de levensverwachting in de jaren 1990-1995.
- Per 1 januari 2006 zijn enkele aanpassingen gedaan in de tabel van artikel 19 lid 2 UBIB 2001.

Historische onderbouwing forfait

- Bij het bepalen van de WEV van een periodieke uitkering spelen de te verwachten jaarlijkse voordelen, de looptijd van de periodieke uitkering en de rentefactor waartegen contant wordt gemaakt een rol. Om waarderingsproblemen te voorkomen is in het huidige artikel 5.23 Wet IB 2001 bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur nadere waarderingsregels worden gesteld, waarbij "forfaitaire rekenregels een goede hulp kunnen zijn".[49]
- In artikel 19 is onder toepassing van een rekenrente van 4% aansluiting gezocht bij de waarderingssystematiek van het Uitvoeringsbesluit Successiewet 1956 en het (vervallen) Uitvoeringsbesluit vermogensbelasting 1964.[50] Zie hiervoor ook het fiche '*Waardering genotsrechten'.*
- De waarde van een periodieke uitkering die afhankelijk is van het leven van een persoon is afhankelijk van de leeftijd, het geslacht en de overlevingskans van die persoon. De factoren van de waarderingstabellen in artikel 19 lid 1 en 2 UBIB 2001 zijn gebaseerd op zogenoemde mannenoverlevingstafels zoals vastgesteld door het Actuarieel Instituut. Het Actuarieel Instituut hanteert voor mannen en vrouwen afzonderlijke overlevingstafels. Uniseks-overlevingstafels, betrekking hebbend op de gehele bevolking, zijn derhalve niet beschikbaar. Ook het Centraal Bureau voor de Statistiek registreert het bevolkingsbestand in dit kader uitsluitend naar mannen en vrouwen. Om niet tot twee geslachtsafhankelijke tabellen te komen, is ervoor gekozen om de mannenoverlevingstafel als uitgangspunt voor de waarderingstabellen van het eerste en tweede lid te nemen. Door middel van vergelijking van de vrouwenoverlevingstafel met de

[49] Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, p. 248.

[50] Besluit van 20 december 2000, houdende vaststelling van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001, Stb. 2000, 641, p. 35.

mannenoverlevingstafel is vervolgens voor de toepassing van de mannentafel op van het leven van vrouwen afhankelijke rechten een leeftijdsterugstelling afgeleid van vijf jaar (huidige lid 7).[51]

- De tabel in artikel 19 lid 2 UBIB is per 2006 enigszins gewijzigd. Daarnaast is om het onderscheid aan te geven met uitkeringen die nog niet zijn ingegaan in zowel in het eerste als in het tweede lid het bijvoeglijk naamwoord «ingegane» toegevoegd.[52]

Opties alternatieve vormgeving

1. **<u>Het forfait in stand houden.</u>**
   Het voordeel van deze optie is dat het forfait bijdraagt aan een vermindering van de administratieve lasten voor de burgers alsmede de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Het algemene beeld is echter dat rentes sinds de invoering van dit forfait per 1 januari 2001 sterk zijn gedaald. De levensverwachting is daarentegen toegenomen ten opzichte van de tabel van 1990-1995. Omdat een rente van 4% doorwerkt in de tabelfactoren van artikel 19 UBIB, zijn deze factoren relatief laag vastgesteld. Als gevolg hiervan is de veronderstelde waarde van de periodieke uitkering mogelijk lager dan de WEV. De lagere levensverwachting is slechts van beperkt positieve invloed op de waarde van het genotsrecht en heeft derhalve een (beperkt) tegengesteld effect.

   In het fiche *'Waardering verkrijging aan de hand van rekenrentepercentage en vermenigvuldigingsfactoren'* worden ten aanzien van de Successiewet twee manieren beschreven waarop het forfait kan worden aangepast. Voor het forfait van dit fiche gelden dezelfde twee mogelijkheden. In de eerste plaats kan het forfait worden geactualiseerd met recentere waardes van de onderliggende variabelen. Hierbij kan nog worden bepaald met welke intervallen er een actualisatie plaatsvindt. In de tweede plaats kan het forfait automatisch wordt bijgesteld om zo te laten meebewegen met de variabelen. Deze twee opties worden hierna nader toegelicht.

2. **<u>Het forfait (periodiek) bijstellen.</u>**
   Er kan voor worden gekozen om de rentefactor waartegen contant wordt gemaakt beter aan te laten sluiten bij de huidige rentestanden. Ook voor de levensverwachting kunnen recentere gegevens worden gebruikt. Dit laatste kan bijvoorbeeld door de gemiddelde levensverwachtingstabellen van het CBS uit 2019 te gebruiken. Voor een rentepercentage kan bijvoorbeeld worden aangesloten bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek die momenteel 2% bedraagt. Voordeel van een dergelijke koppeling is dat deze wettelijke rente periodiek (halfjaarlijks, indien nodig) wordt aangepast. Een variant hierop is om de bijstelling periodiek met eigen intervallen plaats te laten vinden. Levensverwachtingstabellen worden jaarlijks gepubliceerd en daarmee is dat voor die variabele het kleinst mogelijke interval.

3. **<u>Automatische mechanismes inbouwen om de forfaits aan te passen bij grote afwijkingen.</u>**
   Onder deze vormgeving kan het forfait worden aangepast aan de actuele levensverwachting op basis van de tabellen van het CBS uit 2019 en de jaarlijkse voordelen op basis van de 'Ultimate Forward Rate', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit kan worden berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee wordt het forfait gekoppeld aan de actuele rentestanden. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat het forfait elke X jaar aangepast moet worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van het

[51] NvT bij Besluit van 20 december 2000, houdende vaststelling van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001.
[52] Besluit van 15 december 2005, houdende aanpassing van enige fiscale uitvoeringsbesluiten, Stb. 3005, 686.

dan geldende forfait of de dan geldende variabele. De keuze voor X of Y hangt af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst en bij de belastingplichtigen.

- Er kan gebruik worden gemaakt van een uniseks-overlevingstafel in plaats van de huidige systematiek van de mannenoverlevingstafel als uitgangspunt met een correctie voor vrouwen. Deze wordt niet door de Het Actuarieel Instituut of het CBS gepubliceerd, maar zou op basis van die data wel berekend kunnen worden.

Vergoeding rechten op onroerende zaken

Wet: Wet op de omzetbelasting 1968 (Wet OB 1968)

Omschrijving van het forfait

- Het vestigen/overdragen/wijzigen/afstand en opzeggen van zakelijke rechten op onroerende zaken wordt aangemerkt als een levering en is belast met btw (tenzij de vergoeding + btw minder is dan de WEV van die rechten, die minimaal de actuele kostprijs van de OZ bedraagt). Over de totale vergoeding moet btw worden berekend.
- Regels voor het vaststellen van de waarde van een canon, retributie, huur of uitkering.
- Het betreft vaste vermenigvuldigingsfactoren over de jaarlijkse sommen met als plafond de WEV van de OZ.

Doel

- Het benaderen van de werkelijke waarde van de erfpachtcanon, retributie, huur of uitkering om zo de totale vergoeding te kunnen bepalen.

Juridische vormgeving

Artikel:	8, vijfde lid, Wet OB 1968, juncto 5 UBOB 1968. Hier is bepaald hoe de waarde van de rechten kan worden bepaald om vervolgens tot de vergoeding gerekend te kunnen worden. Artikel 5 en de daarbij horende bijlage bestaan uit vermenigvuldigingsfactoren gebaseerd op de statistische levensverwachting, een rentepercentage van 6% en een aantal fictiebepalingen
Type:	Vaste factor zonder indexatie
Object:	Waarde erfpachtcanon, retributie, huur of uitkering
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Deze forfaits zijn niet geactualiseerd sinds 1 januari 1980.[53]
- Van 1956 tot 1968 gold een percentage van 4%. Van 1969 tot 1979 was het relevante percentage 5%.

Historische onderbouwing forfait

- De gehanteerde statistische levensverwachting is gebaseerd op de destijds laatst beschikbare cijfers.
- De verplichte rekenwijze geeft zekerheid en voorkomt discussie met de Belastingdienst.
- De achterliggende reden om de tabellen destijds in het Uitvoeringsbesluit op te nemen en niet in de wet zelf was om de tabellen ‘makkelijker te kunnen aanpassen aan de stand van de conjunctuur’.
- De historische onderbouwing van het rentepercentage van 6% is niet meer volledig te achterhalen maar zal zijn ontleend aan de wettelijke rentepercentages destijds.

Opties alternatieve vormgeving

- De forfaits spelen een rol bij het bepalen van de waarde van de canons e.d. Er wordt echter alleen gekeken naar het moment van levering/vestigen van een recht. Met latere veranderingen hoeft dus geen rekening te worden gehouden. Dit betekent dat overgangsrecht ontworpen zou kunnen worden voor de gevallen dat de bloot eigendom van een onroerende zaak en een beperkt recht daarop niet onder hetzelfde systeem (oude systeem of nieuwe systeem) worden overgedragen.
- Daarnaast zal elke beleidsoptie een afweging bevatten tussen het actueel houden van het forfait en het verlenen van zekerheid op de lange termijn.

[53] Stb. 1979, 758.

- Omdat de levensverwachting en de rente momenteel sterk afwijken van de gebruikte cijfers voor de huidige forfaits, kunnen de forfaits worden gewijzigd. Hier zijn echter wel (financiële) gevolgen aan verbonden. Dit zou op twee manieren kunnen gebeuren:

  1. **De levensverwachting en rente nu eenmalig bijstellen**.
     Onder deze vormgeving worden de forfaits gebaseerd op de gemiddelde levensverwachtingstabellen van het CBS uit 2019 en een rente van 2%. Voor deze rente sluiten we aan bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties uit het Burgerlijk Wetboek. Daarbij moet gewaarborgd worden dat de rekenrente niet te veel van de werkelijk gehanteerde rekenrente kan komen af te wijken (bijv. door hantering van een afwijkingspercentage).

  2. **Automatische mechanismes inbouwen om de forfaits aan te passen bij grote afwijkingen**.
     Onder deze vormgeving worden de forfaits nu aangepast aan de actuele levensverwachting op basis van de tabellen van het CBS uit 2019 en de rente op basis van de 'Ultimate Forward Rate', een berekening van de risicovrije langetermijnrente. Dit wordt berekend door een voortschrijdend 120-maands gemiddelde van de rente op leningen met een looptijd van 30 jaar. Hiermee wordt het forfait gekoppeld aan de actuele rentestanden. Het zou dan echter wettelijk vastgelegd moeten worden dat deze forfaits elke X jaar aangepast worden aan de actuele cijfers, of wanneer er een verschil van meer dan Y% ontstaat ten opzichte van de dan geldende forfaits.

     De keuze voor X en Y hangen af van de afweging tussen actualiteit en voorspelbaarheid/stabiliteit, maar ook van de gevolgen voor de uitvoering bij de Belastingdienst maar ook bij de belastingplichtigen en notarissen.

Gevolgen aanpassen forfaits

- De forfaits kunnen op manier 1 of 2 geactualiseerd worden zodat zij beter aansluiten bij de (dan) actuele rente en recente levensverwachting en een meer adequate weerspiegeling van de werkelijke waarde van de verkrijging van bijvoorbeeld de canon vormen.
- De aanpassing van de levensverwachting leidt naar verwachting tot een stijging van de vermenigvuldigingsfactoren in het Uitvoeringsbesluit.
- De grootste aanpassing is naar verwachting de neerwaartse bijstelling van de rente. Aanpassing van de rente van 6% naar 2% betekent dat de verschuldigde btw toeneemt.

Voorbeeld huidige situatie

- Gemeente X geeft een bouwterrein uit in erfpacht tegen eenmalige betaling van € 20.000 en een jaarlijkse canon van € 1000. De duur van de erfpacht is 50 jaar.
  Waarde canon:
  5 jaar x € 1000 x 0,85 = € 4250
  5 jaar x € 1000 x 0,64 = € 3200
  5 jaar x € 1000 x 0,48 = € 2400
  5 jaar x € 1000 x 0,36 = € 1800
  5 jaar x € 1000 x 0,28 = € 1400
  25 jaar x €1000 x 0,15 = € 3750
  50 jaar € 16800

  Btw over de totale vergoeding € 20.000 + € 16.800 =€ 36.800 = € 7.728

Voorbeeld nieuwe situatie

- Ervan uitgaande dat de termijnen gelijk blijven/niet geïndexeerd worden en dat ook de kapitalisatiefactoren zullen worden aangepast.
  Waarde canon:

5 jaar x € 1000 x 0,95 = € 4750
5 jaar x € 1000 x 0,86 = € 4300
5 jaar x € 1000 x 0,78 = € 3900
5 jaar x € 1000 x 0,71 = € 3550
5 jaar x € 1000 x 0,64 = € 3200
25 jaar x €1000 x 0,53 = € 2650
50 jaar € 22.350

Btw over de totale vergoeding € 20.000 = € 22.350 = € 8.893

Er moet dus € 1.165 meer aan btw worden afgedragen.

Waardering verhuurde en verpachte woningen

- Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)
- Successiewet 1956 (SW 1956)

Omschrijving van het forfait

- Voor de waardebepaling van verhuurde en verpachte woningen wordt de WOZ-waarde vermenigvuldigd met een bepaald percentage (de leegwaarderatio).
- De leegwaarderatio is afhankelijk van de WOZ-waarde en de omvang van de verschuldigde jaarlijkse huur.

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van verhuurde en verpachte woningen.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.20, derde lid, Wet IB 2001, juncto artikel 17a, eerste en tweede lid, UBIB 2001 en 21 SW 1956, achtste lid, juncto 10a, eerste en tweede lid, UBSW 1956
Type:	Percentage, derhalve geen indexatie
Object:	Waarde woning
Weerlegbaar:	Ja, met een beroep op HR 3 april 2015, nr. 13/04247, ECLI:NL:HR:2015:812 en HR 23 september 2016, nr. 15/05738, ECLI:NL:HR:2016:2135
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het forfait is voor het laatst gewijzigd op 1 januari 2014.[54]
- De leegwaarderatio is per 2010 ingevoerd voor zowel de inkomstenbelasting als de erf- en schenkbelasting.[55] Per 2012, 2013 en 2014 zijn de percentages aangepast.[56] In 2012 is tevens 'pacht' toegevoegd aan de bepaling.

Historische onderbouwing forfait

- De WEV van woningen in box 3 wordt sinds 2010 gewaardeerd op de WOZ-waarde. Dit geldt ook voor de erf- en schenkbelasting waar sinds de herziening van de Successiewet in 2010 in het kader van de eenvoud voor de waardering van woningen aangesloten is bij de WOZ-waarde. Voor woningen in verhuurde staat (met huurbescherming) wordt deze WOZ-waarde vervolgens vermenigvuldigd met de leegwaarderatio om rekening te houden met de waardedrukkende werking van de verhuur. Dit leidt in alle gevallen tot een afslag op de WOZ-waarde.
- Voor verhuurde woningen heeft de Belastingdienst samen met externe waarderingsdeskundigen modelberekeningen en analyses van transacties uitgevoerd. Hieruit bleek dat er een nauw verband bestond tussen de WEV en de betaalde huur. Hoe meer huur wordt betaald, hoe hoger de WEV in verhuurde staat. Aan de hand van de WOZ-waarde en de jaarlijkse huursom kon de waarde van een verhuurde woning worden bepaald. Aangezien de relatie tussen de marktwaarde van een verhuurde woning, de WOZ-waarde en de huurprijs niet statisch is, maar kan worden beïnvloed door ontwikkelingen op de woningmarkt, zou periodiek worden bezien of de wijze waarop de heffingsgrondslag wordt berekend nog marktconform is.[57]

[54] Stb. 2013, 569.
[55] Stb. 2009, 615.
[56] Stb. 2011, 677, Stb. 2012, 694 en Stb. 2013, 569.
[57] Kamerstukken II 2009/10, 32130, nr. 3.

- De laatste wijziging in de leegwaarderatio is per 2014 doorgevoerd. Op basis van onderzoek naar verkoopprijzen van verhuurde woningen in 2012 was namelijk gebleken dat de verkoopprijzen van verhuurde woningen waren gewijzigd ten opzichte van de WOZ-waarde van die woningen in 2011. De verkoopprijzen van verhuurde woningen met een hoge huur waren gestegen in relatie tot de WOZ-waarde, terwijl de verkoopprijzen van woningen met een lage huur juist iets waren gedaald in relatie tot de WOZ-waarde.[58]
- In april 2015 en september 2016 heeft de Hoge Raad arresten gewezen over de toepassing van de leegwaarderatio bij verhuurde woningen in box 3[59] en de erfbelasting.[60] De Hoge Raad heeft geoordeeld dat de leegwaarderatio niet kan worden toegepast als het resultaat van de regeling niet bij benadering overeenkomt met de WEV. Dat is het geval als de waardering meer dan 10% hoger is dan de WEV. Indien op basis van deze arresten de leegwaarderatio buiten toepassing dient te blijven, kan worden teruggevallen op de algemene bepaling, namelijk waardering tegen de WEV.

Opties alternatieve vormgeving

1. **<u>Actualisering leegwaarderatio</u>**
   In de eerste plaats kan het forfait worden geactualiseerd. Hierbij kan nog worden bepaald of dit periodiek plaatsvindt en zo ja met welke intervallen. De leegwaarderatio zorgt ervoor dat lagere huren zich vertalen in een lagere waarde in verhuurde staat. De huidige tabel zorgt voor een afslag op de WOZ-waarde van tenminste 15% bij een jaarhuur van meer dan 7% van de WOZ-waarde tot maximaal een afslag van 55% bij een jaarhuur van 0-1% van de WOZ-waarde. Bij actualisatie moet worden nagegaan of de relatie tussen de werkelijke huur en de WEV van een woning in verhuurde staat hiermee nog overeenkomen.

2. **<u>Andere waarderingsregels</u>**
   Een andere optie is het niet langer toepassen van de leegwaarderatio en terugvallen op de overige waarderingsregels. Hierbij kan gedacht worden aan het waarderen van de verhuurde woning naar WOZ-waarde of naar WEV. Beide varianten hebben echter aanzienlijke nadelen.

   a. **<u>Waardering naar WOZ-waarde</u>:**
   Door de leegwaarderatio te laten vervallen, wordt teruggevallen op de waardering naar WOZ-waarde, welke geen rekening houdt met verhuurde staat. Hierdoor wordt de WEV van verhuurde woningen naar verwachting minder goed benaderd. De juridische houdbaarheid hiervan is onzeker. Dit levert risico's op voor de aanslagregeling en leidt tot bezwaar- en beroepsprocedures. Voor de uitvoering is deze variant alleen een vereenvoudiging voor de Belastingdienst wanneer juridisch kan worden verdedigd dat de WOZ-waarde terecht wordt aangenomen als de WEV voor de verhuurde woningen. Dit is vanwege de mogelijke afwijking tussen WEV en WOZ-waarde en eerdergenoemde arresten onzeker.

   b. **<u>Waardering naar WEV</u>:**
   De algemene waarderingsregel van box 3-bezittingen en de verkrijgingen voor de erf- en schenkbelasting is waardering naar de WEV. Bij een woning wordt onder deze optie bij de bepaling van de WEV de verhuurde staat wel meegewogen. Doordat de leegwaarderatio een forfait is waarmee wordt getracht de WEV van woningen in verhuurde staat te benaderen, kan het voorkomen dat de WEV van een specifieke woning in verhuurde staat lager of juist hoger is dan de op dit moment aangenomen waarde. Hierdoor kunnen belastingplichtigen met een verhuurde woning te zwaar of juist te licht worden belast. Een te zware heffing kan in het huidige stelsel worden voorkomen met een beroep op het arrest van de Hoge Raad, op voorwaarde dat er in betekenende mate (meer dan 10%) een verschil is tussen de WEV en de

[58] Besluit van 18 december 2013 tot wijziging van enige uitvoeringsbesluiten op het gebied van belastingen en toeslagen
[59] HR 3 april 2015, nr. 13/04247, ECLI:NL:HR:2015:812 (leegwaarderatio-arrest)
[60] HR 23 september 2016, ECLI:NL:HR:2016:2135

aangenomen waarde. Het is ook mogelijk dat met deze methode de verhuurde woning hoger wordt gewaardeerd dan de WOZ-waarde. Deze variant biedt niet meer juridische zekerheid dan onder a. Het verhoogt de complexiteit voor de Belastingdienst aanzienlijk. De vereenvoudiging die was beoogd bij het invoeren van de leegwaarderatio was een doelmatige vaststelling van de waarde van verhuurde woningen. De administratieve lastenvermindering voor burgers en Belastingdienst wordt bij afschaffing weer teruggedraaid; zo moet voor elke woning ieder jaar het waardedrukkende effect van verhuur worden bepaald. De waarde van de verhuurde woning moet aannemelijk worden gemaakt waarbij in sommige gevallen taxatie noodzakelijk kan zijn. Momenteel is op grond van jurisprudentie enkel tegenbewijs mogelijk, indien de WOZ-waarde verminderd met de leegwaarderatio meer dan 10% hoger is dan de WEV. De leegwaarderatio als beperkte vorm van maatwerk zorgt voor minder handmatig werk bij de Belastingdienst. Bij een overgang naar WEV zal in een (veel) groter aantal gevallen de door belastingplichtige gestelde waarde moeten worden gecontroleerd.

Voor zowel variant a als b is een budgettaire raming op basis van de belastingaangiften niet te maken. Er is geen variabele in het aangiftebestand over de toegepaste leegwaarderatio op de WOZ-waarde van een verhuurde woning. In de specificatie van onroerend goed binnen box 3 wordt alleen het adres, het type (woning, woonwinkelpand, etc.) en de WOZ-waarde opgenomen. De WOZ-waarde die de belastingplichtige daar invult, verschilt in het geval van toepassing van de leegwaarderatio van de waarde die de vooraf ingevulde aangifte invult. De reden waarom een belastingplichtige een afwijkende waarde invult is echter onbekend. De afwijkende waarde kan daarbij ook een andere reden hebben dan de toepassing van de leegwaarderatio.

Waardering verhuurde en verpachte woningen bij een ongebruikelijke prijs

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) en Successiewet 1956 (SW 1956)

Omschrijving van het forfait

- Voor verhuurde en verpachte woningen die tegen een ongebruikelijke prijs door/aan een gelieerde partij worden verhuurd of verpacht, wordt voor de bepaling van de leegwaarderatio uitgegaan van een jaarhuur van 3,5% van de WOZ-waarde.

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van woningen die tegen een ongebruikelijke prijs worden verhuurd of verpacht.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.20, derde lid, Wet IB 2001, juncto artikel 17a, derde lid, UBIB 2001 en 21, achtste lid, SW 1956, juncto 10a, derde lid, UBSW 1956
Type:	Percentage, derhalve geen indexatie
Object:	Waarde woning
Weerlegbaar:	Mogelijk, met een beroep op HR 3 april 2015, nr. 13/04247, ECLI:NL:HR:2015:812 en HR 23 september 2016, nr. 15/05738, ECLI:NL:HR:2016:2135
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het forfait is per 1 januari 2010 op 3,5% vastgesteld en nadien niet meer bijgesteld. Bij een jaarhuur van 3,5% van de WOZ-waarde hoort de leegwaarderatio zoals de tabellen van artikel 17a, tweede lid, UBIB en artikel 10a, tweede lid, UBSW voorschrijven (zie ook het fiche Waardering verhuurde en verpachte woningen). De laatste bijstelling van deze tabellen was per 1 januari 2014.

Historische onderbouwing forfait

- Bij een onzakelijke huurprijs (een huur die niet met een willekeurige derde overeengekomen zou zijn), wordt voor de bepaling van de leegwaarderatio aangenomen dat de jaarlijkse huur 3,5% van de WOZ-waarde is.
- Bij invoering van dit forfait in 2010 correspondeerde een relatieve huur van 3,5% met een leegwaarderatio van 82%. Dit was de op één na hoogste categorie.
- De tabel is verschillende keren aangepast tussen 2011 en 2014. Zowel de intervallen van relatieve huren als de percentages van de relatieve huren zijn hierbij gewijzigd. Het percentage dat geldt bij een ongebruikelijke prijs is echter 3,5% gebleven. Sinds de laatste aanpassing correspondeert een relatieve huur van 3,5% met een leegwaarderatio van 62%.

Opties alternatieve vormgeving

- De beleidsopties zijn deels afhankelijk van de gekozen nieuwe vormgeving van de leegwaarderatio. Zie daarvoor het fiche 'Waardering verhuurde en verpachte woningen'. Indien de leegwaarderatio zou worden afgeschaft en de WOZ-waarde wordt het nieuwe uitgangspunt, dan wordt geen rekening meer gehouden met de verhuurde staat en dus ook niet met de onzakelijkheid van de huurprijs. Bij afschaffing van de leegwaarderatio waarbij de WEV leidend wordt, zal het waardedrukkende effect van de verhuurde staat van een woning worden meegenomen bij het bepalen van de WEV. Bij instandhouding van de leegwaarderatio zijn er vier opties:

  1. **<u>Het percentage van 3,5% behouden.</u>**
     Een forfait draagt bij aan een vermindering van de administratieve lasten voor burgers alsmede de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Indien er sprake is van een onzakelijke huurprijs

hoeft op deze manier geen discussie plaats te vinden over wat een zakelijke huurprijs en de daaruit volgende waarde in verhuurde staat zouden moeten zijn. De discussie over de vraag wanneer sprake is van een onzakelijke huurprijs blijft echter bestaan.

2. **<u>Een ander percentage dan 3,5% hanteren.</u>**
   De voordelen hiervan zijn gelijk aan optie 1. De tussentijdse aanpassing van de tabellen in combinatie met de instandhouding van 3,5% heeft ervoor gezorgd dat een woning die wordt verhuurd tegen een ongebruikelijke prijs een lagere leegwaarderatio en dus een grotere afslag heeft dan bij invoering het geval was. Voor het bijstellen van dat percentage bestaan verschillende opties: (I) kiezen voor het percentage dat (bij benadering) correspondeert met de leegwaarderatio bij introductie (bij invoering bedroeg deze 82%). Dat percentage is nu een relatieve huur die hoger is dan 7% (leegwaarderatio van 85%; de kleinste afslag). (II) Kiezen voor de op één na hoogste categorie aangezien dat ook de categorie bij invoering was. In de huidige tabel correspondeert dat met een relatieve huur van tussen de 6 en 7% wat onder de huidige tabel zou leiden tot een leegwaarderatio van 78%. Deze categorieën, percentages en ratio's kunnen anders zijn indien de tabellen geactualiseerd zouden worden.

3. **<u>Het bepalen van de zakelijke huur</u>**.
   Hierbij wordt de leegwaarderatio bepaald aan de hand van een inschatting van wat de zakelijke huur zou moeten zijn. Op deze manier wordt de WEV van de woning beter benaderd dan wanneer de overeengekomen onzakelijke huur zou worden gevolgd. Een nadeel van deze optie is echter dat exact vastgesteld moet worden hoe hoog een zakelijke huur voor een specifieke woning zou zijn. Dit leidt tot meer lasten voor de belastingplichtige en tot extra uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Het is erg onzeker in hoeverre deze optie voor de Belastingdienst uitvoerbaar is.

4. **<u>De daadwerkelijke (ongebruikelijke) huurprijs gebruiken ter bepaling van de leegwaarderatio.</u>**
   Het gebruik van de werkelijke huurprijs ter bepaling van de leegwaarderatio is eenvoudig(er) in de uitvoering, maar geeft ook een minder exacte benadering van de WEV van die woning in verhuurde staat. Daarnaast heeft het gebruik van de daadwerkelijk overeengekomen huurprijs invloed op de hoogte van de grondslag in box 3 en voor de erf- en schenkbelasting. Een lage huurprijs kan, wanneer deze niet forfaitair wordt aangepast, resulteren in een waarde die lager is dan de WEV in verhuurde staat. Als gevolg daarvan kan de belastingplichtige een fiscaal voordeel behalen, indien in gelieerde verhoudingen de huurprijs lager dan gebruikelijk wordt vastgesteld.

Waardering woning die niet als afzonderlijke zaak vervreemd kan worden

Wet: Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) en Successiewet 1956 (SW 1956)

Omschrijving van het forfait

- De WOZ-waarde van een woning die niet als een afzonderlijke zaak vervreemd kan worden, wordt verlaagd met een vast bedrag van € 20.000. Het gaat hier (bijvoorbeeld) om verhuurde wooneenheden die een onderdeel zijn van een onroerende zaak die niet in appartementen is gesplitst.
- Het betreft een vast bedrag dat in mindering komt op de WOZ-waarde van de woning.
- Bij verhuur van de woning vindt de toepassing van de leegwaarderatio plaats na de correctie van de WOZ-waarde met € 20.000.

Doel

- Het doelmatig benaderen van de waarde in het economische verkeer (WEV) van (een gedeelte van) een gebouwd eigendom in de zin van artikel 16, onderdeel c, Wet WOZ.

Juridische vormgeving

Artikel:	5.20, derde lid, Wet IB 2001, juncto 17a, vierde lid, UBIB 2001
Type:	Vast bedrag zonder indexatie
Object:	Waarde woning
Weerlegbaar:	Mogelijk, met een beroep op HR 3 april 2015, nr. 13/04247, ECLI:NL:HR:2015:812 en HR 23 september 2016, nr. 15/05738, ECLI:NL:HR:2016:2135
Keuzeforfait:	Nee

Laatste bijstelling

- Het forfait is ingevoerd per 1 januari 2011 en nadien niet meer bijgesteld.

Historische onderbouwing forfait

- Voor 1 januari 2011 werd de WOZ-waarde van woningen die niet als afzonderlijke zaak vervreemd konden worden, niet gecorrigeerd met een bedrag van € 20.000. Deze werden gewaardeerd op 60% van de WOZ-waarde. Uit een analyse die de Belastingdienst in overleg met externe waarderingsdeskundigen heeft uitgevoerd, is gebleken dat de waarde van dergelijke wooneenheden beter benaderd kan worden door de WOZ-waarde te verminderen met een forfaitair bedrag van € 20.000 en vervolgens deze gecorrigeerde waarde als uitgangspunt te nemen bij de toepassing van de leegwaarderatio.[61]

Opties alternatieve vormgeving

- De beleidsopties zijn deels afhankelijk van de gekozen nieuwe vormgeving van de leegwaarderatio. Zie daarvoor het fiche *'Waardering verhuurde en verpachte woningen'.* Indien de leegwaarderatio zou worden afgeschaft en de WOZ-waarde wordt het nieuwe uitgangspunt, dan wordt niet langer rekening meer gehouden met de verhuurde staat. Het is op zich wel mogelijk om met de onmogelijkheid tot afzonderlijke vervreemding als waardedrukkende factor rekening te houden door een afslag op de WOZ-waarde. Indien bij afschaffing van de leegwaarderatio de WEV leidend zou worden, kunnen beide factoren op niet-forfaitaire wijze mee worden genomen in de waardering. Bij instandhouding van de leegwaarderatio zijn er drie opties:

  1. **<u>Het forfait in stand houden.</u>**
     Het voordeel van deze optie is dat het forfait bijdraagt aan een vermindering van de administratieve lasten voor de burgers alsmede de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst. Er

[61] Besluit van 23 december 2010 tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsbesluiten, Stb. 2010, 885, p. 30-31

bestaat echter onzekerheid over de vraag in hoeverre de aftrek van € 20.000 de onmogelijkheid tot afzonderlijke vervreemding als waardedrukkende factor nog goed benadert.

2. **Het forfait actualiseren.**
   Indien dit forfait zou worden geactualiseerd, kan hierbij nog bepaald worden met welke intervallen er een actualisatie plaatsvindt. Om te kunnen actualiseren is het nodig om vast te stellen wat momenteel het waardedrukkende effect van de onmogelijkheid tot afzonderlijke vervreemding is. Indien uit een nieuwe analyse zou blijken dat een vermindering van € 20.000 de WEV niet goed benadert, kan het bedrag naar boven of beneden worden bijgesteld.

3. **De waarde op een bepaald percentage van de WOZ-waarde stellen zoals voor 2011.**
   In 2011 is gebleken dat een vermindering met een vast bedrag beter de WEV benadert dan het hanteren van 60% van de WOZ-waarde. Als uit een eventuele nieuwe analyse zou blijken dat een bepaald percentage van de WOZ-waarde de WEV beter benadert, kan hiervoor worden gekozen. Naar verwachting is dit niet complexer dan de huidige vormgeving aangezien deze alternatieve methodiek voor 1 januari 2011 ook werd gehanteerd en bij aanpassing complexiteitsreductie niet als reden voor die aanpassing is benoemd.

Eindheffing voor privégebruik bestelauto door werknemers

Wet: Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964)

Omschrijving van het forfait

- De belasting over het voordeel van een voor privédoeleinden afwisselend gebruikte bestelauto wordt gesteld op een vast bedrag van € 300 per jaar.
- Het betreft een vast bedrag per bestelauto.

Doel

- Het vaststellen van de hoogte van de eindheffing in het geval van privégebruik van de bestelauto die afwisselend door meerdere werknemers wordt gebruikt.

Juridische vormgeving

Artikel:	31, eerste lid, onderdeel d Wet LB 1964
Type:	Vast bedrag zonder indexatie
Object:	Waarde auto
Weerlegbaar:	Nee
Keuzeforfait:	Ja

Laatste bijstelling

- Het forfait is geïntroduceerd bij de behandeling van het Belastingplan 2006[62] en sindsdien niet aangepast.
- Als eindheffingsbestanddeel aangewezen loon met een bestemmingskarakter is met ingang van 1 januari 2011 in verband met de invoering van de zogeheten werkkostenregeling van art. 31a Wet LB 1964 komen te vervallen (*Fiscale vereenvoudigingswet 2010*). Dat geldt ook voor de als loon met een bestemmingskarakter als eindheffingsbestanddeel aangewezen bestelauto met afwisselend gebruik. Daarom is de bestelauto met ingang van 1 januari 2011 afzonderlijk in artikel 31, lid 1 onderdeel d Wet LB 1964 als eindheffingsbestanddeel aangewezen en daarop blijft dan ook het eindheffingstarief van € 300 van toepassing.

Historische onderbouwing forfait

- Het forfait is geïntroduceerd per amendement bij het Belastingplan 2006.[63]
- Het amendement strekte ertoe de toepassing van de autokostenfictie bij bestelauto's in twijfelgevallen zoals bedoeld in het amendement praktisch te regelen. Het gaat hier om de situatie dat een bestelauto in verband met de aard van het werk doorlopend afwisselend aan verschillende werknemers ter beschikking wordt gesteld, waardoor bezwaarlijk is vast te stellen of en aan wie die bestelauto voor privédoeleinden ter beschikking is gesteld. Destijds is de hoogte van het bedrag zodanig berekend dat het amendement budgettair neutraal was.
- Om te voorkomen dat de hoogte van de eindheffing afhankelijk is van het loonniveau van de verschillende werknemers die de bestelauto gebruiken, is het bedrag van de belasting in afwijking van de wettelijke systematiek gesteld op een vast bedrag. Het bedrag van de eindheffing wordt op de loonaangifte verantwoord bij de rubriek Loon met een bestemmingskarakter. Het bedrag van € 300 geldt per bestelauto en op kalenderjaarbasis. Indien de inhoudingsplichtige een bedrag van € 300 eindheffing afdraagt, is daarmee het privégebruik afgekocht.[64]

Opties alternatieve vormgeving

---

[62] Stb. 2005, 683.
[63] Kamerstukken II 2005/06, 30 306, nr. 40, p. 1–3.
[64] Kamerstukken II 2005/06, 30 306, nr. 40, p. 1–3.

- Het forfait wordt voor ca. 30.000 bestelauto's betaald door ca. 14.000 inhoudingsplichtigen, waarvan vijf grootgebruikers met tussen de 100 en 250 bestelauto's. Van het forfait wordt met name gebruik gemaakt door vervoersbedrijven en gemeentes, in de bouw en zakelijke dienstverlening. Budgettair is er een bedrag van ongeveer € 9 miljoen mee gemoeid.[65]
- Als de werknemers die de bestelauto afwisselend gebruiken allen niet of minder dan 500 km privé ermee rijden, is een forfait van een € 300 een redelijk bedrag om de administratieve lasten mee af te kopen.[66]
- Wanneer afwisselend gebruik wordt gemaakt van de bestelauto en sommige werknemers niet en sommige wel meer dan 500 km privé rijden, kan een specifiek forfait nuttig zijn, maar dan zou het bedrag hoger moeten zijn om de werkelijkheid beter te weerspiegelen. Indien slechts één werknemer de bestelauto privé rijdt voor meer dan 500 km, is het huidige forfait namelijk al te laag.[67]
- Het grote verschil tussen de hoogte van het forfait en de individuele bijtelling maakt het fiscaal aantrekkelijk voor inhoudingsplichtigen te kiezen voor de € 300-regeling. Het is in de praktijk bovendien mogelijk dat de eigenaar van de eenmanszaak/vof met personeel of DGA de hoofdgebruiker van de bestelauto is en gebruik wordt gemaakt van de regeling. Het voorgaande zorgt voor discussies bij controles loonheffingen die zo nu en dan zorgen voor een gang naar de rechter[68]. Hierbij zijn de uitkomsten van de rechterlijke procedure zeer feitelijk en mede afhankelijk van een nagenoeg niet te controleren feitenrelaas c.q. verklaring van de inhoudingsplichtige.

Beleidsopties

1. **<u>Afschaffen forfait</u>**
   De forfaitaire eindheffing van € 300 per bestelauto per kalenderjaar zal vaak niet (meer) in verhouding staan tot de uitkomst van de wettelijke regeling indien de bijtelling per werknemer zou worden bepaald. Ook vanuit het oogpunt van afkoop van administratieve lasten lijkt de noodzaak van het forfait afgenomen, aangezien in de jaren sinds de introductie van de forfaitaire eindheffing softwarepakketten voor kilometerregistratie en kilometerregistratiekastjes goedkoper en eenvoudiger zijn geworden. Bovendien zijn er voor bestelauto's meerdere mogelijkheden die een reguliere bijtelling kunnen voorkomen en relatief weinig administratieve last hoeven te betekenen.[69] Of belastingplichten daarmee uit de voeten kunnen en de forfaitaire eindheffing dus kan worden afgeschaft, zou nader moeten worden onderzocht.

2. **<u>Actualisering grondslag</u>**
   De oorspronkelijke grondslag van de berekening bevat onder meer het marginale tarief, geschat aantal bestelauto's met gemengd gebruik, het bijtellingspercentage van destijds, de gemiddelde catalogusprijs en een aanname over voor hoeveel bestelauto's zou moeten worden bijgeteld zonder het forfait. Om de werkelijkheid dichter te benaderen, zoals andere IB-tarieven en de prijsontwikkeling van bestelauto's, kan de grondslag worden geactualiseerd. Actualisatie nu zou leiden tot een forfait van circa € 650. Uitgaande van een gelijkblijvend aantal keer dat de regeling

[65] Gegevens over 2019.

[66] De inhoudingsplichtige zou in plaats daarvan kunnen kiezen voor de verklaring uitsluitend zakelijk gebruik maar dat vergt meer administratie.

[67] Ten tijde van introductie bedroeg voor een gemiddelde bestelauto onder de bijtelling de individuele bijtelling circa € 1.800. Dit zou met de huidige catalogusprijzen hoger liggen.

[68] ECLI:NL:RBGEL:2015:8140, ECLI:NL:GHDHA:2019:3152, ECLI:NL:GHDHA:2021:51.

[69] Denk aan de Verklaring uitsluitend zakelijk gebruik bestelauto, verbodsregeling, achter-het-hek situatie, vereenvoudigde rittenregistratiemogelijkheid en wachtdienstregeling.

gebruikt wordt, levert dit forfait € 19 miljoen op.

3. **<u>Periodieke indexatie of actualisering grondslag</u>**
   Een andere mogelijkheid is om het forfait eens in de vijf jaar te indexeren dan wel om de grondslag eens per vijf jaar te actualiseren. Actualisatie van de grondslag sluit meer aan bij de werkelijkheid, maar leidt waarschijnlijk tot grotere verschillen in bedragen en opbrengsten dan enkel een indexatie. Indexatie nu zou leiden tot een forfait van € 345.